

Otrdiena ● 2020. gada 17. novembris

CENA tirdzniecībā 0,75 EUR

Pēc lasītāju lūgumiem ◉ 8.

Piešķir augstākos Latvijas valsts apbalvojumus

GUNTARS BARTKEVIĀCS (foto - no kreisās): "Mūsu Latvija būs tik stipra un sakopta, cik katrs rūpēsimies par kārtību savās mājās un pagālmos. Tas, manuprāt, ir lokālpatriotisms un dzimties milsteiba. Sveicīens Latvijas 102. dzimšanas dienā! Lai laba veselība visiem "Vaduguns" lasītājiem un jūsu ģimenēm!"

ANNA ĀZE: "Novēlu apzināties savus talantus, pilnveidot prasmes un realizēt mērķus! Lai veseles ķermenis un prāts!"

ANDRIS SLIŠĀNS: "Svinīt valsts svētkus, naazmierstam, ka mēs kots ešam Latviju, mes paši veidojam Latviju. Kuodi mēs byusem, tuoda ari byus myusu Latvēja."

Saskaņā ar Valsīs prezidenta un Ordēnu kapitula 2020. gada 30. oktobra lēmumu 115 sabiedrības pārstāvjiem piešķirti augstākie Latvijas valsts apbalvojumi. Triju Zvaigžņu ordenis piešķirts 52 personibām, Viestura ordenis – 9 personibām un Atzinības krusts – 54 personibām.

Augstākos Latvijas valsts apbalvojumus saņems cilvēki, kuri izcili kalpojusi Latvijas valstij un tautai, kuru pašlaizdīgais profesionālais un sabiedriskais darbs un pilsoniskais veikums ir sekmējis mūsu Latvijas izaugsmes ceļu. Iepojamies, ka apbalvojumi piešķirti trīs mūspuses cilvēkiem. Par triju Zvaigžņu ordeni vīrsnieku iecelti: AS "Latvijas valsts meži" struktūras "Sēklas un stādi" Latgales sēklkopības iecirkņa seklu plantāciju pārzīne, mežķape, Meža muzeja dibinātāja, vadītāja un gide, grāmatu autore Anna Āze; kultūras darbinieks, Vilakas novada Šķiblēnu pagasta nematerialās kultūras mantojuma centra "Upīte" direktors, biedrības "Upītes jaunišu folkloras kopa" vadītājs Andris Slišāns. Par Atzinības krusta komandieri iecelts Baltinavas novada lauksimnieks, zemnieks, saimniecību "Amatnieki" un "Riekstīji" vadītājs Guntars Bartkevičs.

P.S. Par valsts apbalvojumu pasniegšanu Ordēnu kapituls lems pēc valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas beigām un noteikto ieroēzījumu atcelšanas, paziņojojat par to oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Vārds žurnālistam

Ingrīda Zinkovska

Klausos, kā, tuvojoties Latvijas valsts jubilejai, elektroniskie saziņas līdzekļi ik pa laikam atkārtoti, katram ir sava Latvijas stāsts. Kāds ir tavējais? Un kāds ir manējais? - jautāju pati sev. Austās segas, linu dvejēji, rakstaini cimdi, maizes lizes man ir mīlas un tuvas, jo pazistamas kopš bērnības, līdz ar to arī mazliet garlaiko, kad nākas par tām klausīties gida stāstā kādā no muzejiem. Mana bērnība skrien Latvijas dabiskajās plavās, kur vējā trīsuļo smilgas, zied pīpenes, gundegas, baltais, sarkanais ābolīņš, madaras un bezdeligatīnas. Es izlasu teju visas grāmatas lauku bibliotēkā, un arī tās, kas glabājas istabaugšā, - latgaliešu valodā un arī vecajā drukā iespiestās. Kad jau tagad ir nācīes atgriezties no kāda ceļojuma, kopā ar ceļabiedriem spriežam, ka nav nekā garšīgāka par kūpošiem, vārītiem kartupeļiem, biezpiena ar krējumu un mazsalītiem gurķīšiem. Un rudzu maizes. Vai, ideālā Latvija! Vai vienkārši bērnībā "zāle bija zaļāka un debesis zilākas"? Šā brīža dzīve Latvijā, kas norit pandēmijas Covid-19 ēnā, izvirza citus nosacījumus. Šogad valsts dzīmšanas dienā iedzīvotājus nepriecēs svētku salūts un gaismas objekti, nenotiks balles un svinīgas balvu pasniegšanas ceremonijas un, kā teica Nacionālās kino balvas ceremonijas vadītāja televīzijā, - dāmas nevarēs priecīties par jaunām kleitām. Bet uz jautājumu, kāpēc godalgotā filma "Dvēseļu putenis" nebeidzās ar to, ka galvenais varonis aiziet un pazūd sniegputenī, atbilde skanēja: tad filmai nebūtu laimīgas beigas! Un mēs taču gribam, lai arī filmai par Latviju, kurā dzīvojam šobrīd, laimīgās beigas ir laimīgas nākotnes turpinājums.

Latvijā

Pūce atkāpjās no ministra amata. VARAM ministrs Juris Pūce (AP) vērsies pie Ministru prezidenta Krišjāņa Kariņa (JV), lūdzot, lai premjers viņu atbrivo no amata. Šāds lēmums pieņemts pēc skandāla, kas saistīts ar Rīgas domes autostāvvietu izmantošanu. Politiskis paužis nozīmīlu par savu rīcību, kā arī atzinis, ka ir kļūdījies Rīgas pašvaldības autostāvvietu jautājumā, izdarot neveiksmīgu izvēli. Ministrs atzinās, ka maldinājis kolēgus un Latvijas sabiedrību. Viņš arī norādījis, ka demisionē, jo nevēlas, lai tiktu mazināta sabiedrības uzticība politiskajai videi.

Ministres demisiju vēl nepieprasīja. Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) Padomes ārkārtas sēdē 12.novembrī vēl nelēma par Izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas demisijas prasišanu. Ministrei dots laiks līdz 23.novembrīm atbildēt uz LIZDA izvirzītajām prasībām. Arodbiedrības sēdē 25.novembrī tās tiks izskatītas un tiks vērtētas, vai pieprasīt ministres demisiju. Arodbiedrība kopumā izvirzījusi 15 prasības, uz kurām ministrei jādod sava redzējums. Kā būtiskāko LIZDA priekšsēdētāja I.Vanaga min MK noteikumus par kvalitatīvajiem un kvantitatīvajiem skolu kritērijiem, kas paredz finansējuma samazināšanu tad, ja skola šos kritērijus neizpilda.

Miris Ivars Strautīns. Aizsaulē 78 gadu vecumā aizgājis uzņēmējs, miljonārs un Latvijas Darba devēju konfederācijas viceprezidents Ivars Strautīns. I.Strautīns dzimis Rīgā 1942.gadā, bet augstāko izglītību ieguvīs 1980.gadā PSRS Vissavienības Tirdzniecības institūta Prečzinības fakultātē un lielāko mūža daļu nostrādājis tirdzniecībā. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas iesaistījies uzņēmējdarbībā, regulāri tīcīs iekļauts dažādos Latvijas miljonāru sarakstos, darbojies sabiedriskās organizācijās. 2003.gadā apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Nacionālās kino balvas "Lielais Kristaps" ceremonija. Ar balvu pasniegšanas ceremoniju Latvijas Televīzijas tiesraidē no Nacionālo filmu skolas un vairākām citām Rīgas vietām 15.novembrī noslēdzās cīņa par Nacionālo kino balvu "Lielais Kristaps". Par labāko pilnmetrāžas spēlfilmu atzīta filma "Dvēseļu putenis". Kopumā pasniegtas balvas 21 kategorijā.

(Zījas no interneta portāla www.delfi.lv)

Krusta zīmē

Baznīca būs atvērta lūgšanām

Irēna Tušinska

Valstī noteiktā ārkārtas situācija ieteikmējusi arī dievnamu darbību. Balvu Vissvētās Trīsvienības Romas katoļu baznīca šajā sarežģītajā laikā, ievērojot visus noteikumus, paliks atvērta lūdzējiem.

Prāvests MĀRTIŅŠ KLUŠS pastāstīja, ka baznīca joprojām būs atvērta lūgšanām ar noteikumu, ja tiks ievērota divu metru distance, kā arī pārējie valstī noteiktie ierobežojumi - baznīcā vienlaikus varēs atrasties ne vairāk kā 30 cilvēki un visiem būs obligāti jālieto sejas aizsargmaskas. Prāvests apgalvoja, ka neviens pie ieejas ienākošos neskaitīs: "Paļaujamies uz cilvēku godaprātu. Bet pēdējā laikā, arī iepriekšējā svētdienā, cilvēku bija ļoti maz, un visi ievēroja noteikumus."

Darbdienu rītos Sv. Mises notiks kā ierasts - klātienē, baznīcas telpās. "Tās ilgst aptuveni pusstundu, un cilvēku skaits, kas Sv. Mises apmeklē, nepārsniedz atļauto. Piemēram, šorīt to apmeklēja tikai astoņi cilvēki," iepriekšējā nedēļā pastāstīja draudzes prāvests. Savukārt svētdienu dievkalpojumu translāciju nodrošinās draudzes "Facebook" lapā. M.Klušs uzsvēr, ka bērēs drīkstēs pulcē-

ties līdz 10 cilvēkiem un izvadišana notiks tikai ārā, pie kapa. Ne baznīcas, ne kapličas telpās to vairs nedarīs. Kristības gan drīkstēs notikt dievnamā, ja tajās piedalīties līdz 10 cilvēkiem, obligāti būs jālieto arī aizsargmaskas. Diemžēl citi pasākumi, kas bija plānoti baznīcas telpās, nenotiks. "12.novembra vakārā bija paredzēts pateicības pasākums visiem labdarīgiem un tiem, kas piedalījās baznīcas remontdarbos un vasaras darbos. Bet līdz ar ārkārtas situāciju to atcēlām. Tāpat visas lekcijas studentiem - semināristiem šobrīd lasu attālināti," par notikušajām izmaiņām pastāstīja prāvests M.Klušs.

Savukārt Sakrālās kultūras centra vadītāja AIJA PUTNIŅA atgādināja, ka Sakrālā kultūras centra telpas būs apmeklētājiem atvērtas: "Strādāšu kā parasti, jo liela cilvēku plūsma pie mums nenotiek. Ja tobrīd esmu izgājusi, uz durvīm ir mans tāluņa numurs. Droši var zvanīt." A.Putniņa informēja, ka centra telpās joprojām skatāma četru Rīgas mākslinieču Evījas Rudzītes, Inetas Freidenfeldes, Martas Jurjānes, Elinas Alkas, Laumas Palmbahas izstāde "Zelts. Gaisma. Krāsa. Līnija". "Sazinoties ar mākslinieciem, pagarinājām skaisto iz-

Baznīcas durvis ir atvērtas. Kaut arī svētdienu Dievkalpojumi notiek tikai tiešsaistē, dievnamā joprojām atvērts individuālām lūgšanām.

stādi, jo daudzi to vēl nav redzējuši," piebilda A.Putniņa. Viņa atgādināja, ka, arī ienācot Sakrālās kultūras centrā, būs jāievēro visi ārkārtas situācijas noteikumi.

Diemžēl visi paredzētie pasākumi, kas bija plānoti novembra mēnesi Sakrālās kultūras centrā, tiek pārcelti līdz laikam, kad tos atļaus visā valstī.

Meklējam atbildi

Maruta Sprudzāne

Baseins ir, bet sauna slēgta. Kāpēc?

"Pastiprinātie ierobežojumi ārkārtas situācijā tomēr šķiet neoložiski un neizprotami. Apmeklēt peldbaseinu Balvos ar iepriekšēju pieteikšanos drīkst, bet sauna un džakuizi nedarbojas. Peldēt stundu ilgi baseinā ir visai nogurdinoši, paliek arī vēsi. Kāds no baseina apmeklējuma prieks, ja pēc tam var saauktēties?"

Laikraksts sazinājās ar sporta skolas direktori LUDEMILU BEĻIKOVU, uzdot dot šo jautājumu. Viņas atbilde bija formāla: "Lasiet noteikumus, kur ir skaidri un gaiši pateikts, ka pirts nedrīkst darboties, tātad sauna un džakuizi arī nē. Neko vairāk nevaru komentēt." Viņasprāt, baseinā peldētājiem nevarētu kļūt vēsi.

Var gan piebilst, ka cilvēki ir dažādi, un viņu izjūtas arī. Līdz šim peldbaseina saunai Balvos bijusi liela apmeklētāju piekrišana. Šī paša jautājuma sakarā jāzīst, ka pirts un skāstumkopšanas pakalpojumu aizliegumi pamatīgi sašūmējuši visas Latvijas sabiedrību. Portālā "Manabalss.lv" sākusies parakstu vākšana šo ierobežojumu atcelšanai. Pāris dienu laikā savākti vairāk nekā 10 tūkstoši parakstu. "Vai tiešām ķermēņa kopšana, tāpat kā sakopta galva vai glīti nagi, nav svarīgi cilvēka ikdienas rituāli labai pašsajūtai un veselības uzturēšanai?" jautā lasītāji arī "Vadugunij".

Kāpēc aizliedz zaļo tirdziņu?

"Kāpēc Balvu pašvaldība aizliedz tirdziņu 14.novembrī? Ierobežojumu skaidrojumā teiks, ka tirgos un ielu tirdzniecībā Valkājamas maskas, jāievēro pārējie drošības noteikumi, un tigošanās var notikt. Ejam taču iepirkties lielveikalos, darbojas tirgus laukums. Vai konkrētajam aizliegumam ir loģika?"

Laikraksts saņēmis novada pašvaldības Sabiedrisko attiecību un informācijas tehnoloģiju nodalas ILUTAS MEŽULES sagatavoto komentāru.

Pēc pašvaldības saistošajiem noteikumiem zaļais tirdziņš nav ne ielu tirdzniecībā, ne tirgus, bet gan īpaši organizēts pasākums ar amatnieku un mājažotāju tirgošanos. Ministru kabineta rīkojums pieprasīja pašvaldībai atcelt un aizliegt visus publiskos pasākumus klātienē. "Situācijas skaitļi ar Covid-19 saslimšanu nav iepriecinoši. Katrs baidāmies saslimt, ievērojam piesardzības pasākumus, izvēlamies, kad doties uz publiskām vietām. Lauku labumu tirdziņu apmeklē ļaudis no dažādiem novadiem un reģioniem, un tas palielina saslimstības risku. Pašvaldība nevēlas aizliegt iepirkšanās prieku. Jā, dažiem šķiet, ka aizliegumu ir par daudz, bet, ja mēs neievērosim visus

piesardzības pasākumus, situācija var kļūt nekontrolējama," skaidro Iluta.

Vai paredz izmaiņas kultūras centru štatū sarakstā?

"Renovētais Balvu Kultūras un atpūtas centrs kaut kad atsāks darbu. Gribētu zināt, vai līdz ar to ir plānotas izmaiņas arī darbinieku štatū sarakstā?"

Centra direktore ANITA STRAPCĀNE paskaidroja, ka šajā gadā, tam strauji tuvojoties izskaņai, protams, nekādas izmaiņas vairs nav iespējams. Taču ir aplēsts, ka turpmākajam darbam būs vajadzīgs kasieris darba laikam no pulksten astoņiem līdz četriem pēcpusdienā un arī dežurants vakara maiņas darbam līdz pulksten desmitiem vakarā, kad namā darbosies pulciņi. Bez tam ir plānots, ka centrā varēs iegādāties biļetes ne tikai uz pasākumiem Balvu Kultūras un atpūtas centrā, bet arī uz citiem, kas notiks, piemēram, Rēzeknes GORĀ, Alūksnes kultūras centrā vai Rīgā. "Mums būs istā, plašā biļešu paradiže," sola centra direktore. Atliek gaidīt, kad valstī pasludinās ārkārtas situācijas beigšanos, lai atkal apmeklētu kultūras dzīves pasākumus.

Ar likuma burtu noteikta piemaka

"Aizgāju pie ģimenes dakteres, lai man, pensionāram, un vēl trim cilvēkiem izraksta e-receptes. Dakterei samaksāju 1 eiro par to. Tad aizgāju uz aptiekā Balvos, Bērzpils ielā 7, un tur man lika samaksāt piemaksu 0,71 centu par recepti. Kāpēc pircējam ir jāmaksā divas reizes par šo recepti?"

Sazinājāmies ar SIA "Apotheka" farmaceiti Balvos, kura skaidroja lietas būtību. Pacienta maksājums 0,71 cents ir valstī ar likuma burtu noteikta piemaka par kompensējamo zāļu recepti. Pāsā zāles var būt kompensētas 100%, taču par recepti tik un tā aptiekā jāmaksā 0,71 cents. Vienā aptiekas pirkuma čekā pircējam var būt, piemēram, piecas receptes ar 100% kompensējumu zāļu atlaidi, taču viņam tad būs jāsamaksā 0,71 cents pieckārtīgā apmērā. Trūcīgā statusa iedzīvotājiem šī piemaka nebūs jāmaksā. Tā nav paredzēta arī, pērkot lētā medikamentu grupas zāles.

Bet pacienta samaksātais 1 eiro, apmeklējot ģimenes ārstu, acīmredzot ir obligāta pacienta iemaksa. Šogad pacientu līdzmaksājumu summas ir noapaļotas. Cilvēki no 65 gadiem, apmeklējot ģimenes ārstu, iepriekšējo 1,42 eiro vietā maksā 1 eiro, bet pilngadīgi līdz 65 gadiem maksā 2 eiro par vizīti pie savā ģimenes ārsta.

Kā vērtējat faktu, ka Covid laikā frizeri drīkst strādāt, bet pārējie skaistumkopšanas speciālisti - nē?

Viedokļi

Valdība nevēlas redzēt 'mazos cilvēkus'

ELITA VEIDEMANE, "Neatkarīgā Rīta Avīze"

"Nemeklējet loģiku šajā lēmumā!" teic saniknotie un vienlaikus apbēdinātie cilvēki. Kad mūsu valdība pieņem lēmumus, visbiežāk tie ir kaitinoši savā nelogiskumā. Tā notika arī šoreiz, kad mīlotā valdība nolēma atkal ieviest ārkārtas situāciju sakarā ar kovidbriesmām. Nu, labi, ieviesiet. Bet varbūt vispirms padomāt – kā atbalstīt cilvēkus šajā situācijā? Taču notika īsta liekulības paraugstunda. Piektdien, 6.novembrī, ministri lēma par ēdināšanas uzņēmumu iznīcināšanu, savukārt nākamajā nedēļā

attālinātajā Saeimas sēdē tās pašas sejas sacentās daiļrunā, bārstot pabalstu solijumus. Jā, tie būs! Kaut kad nākamgad. Līdz 31.martam. Pēc tam, kad būs saņemts Eiropas Komisijas lēmums par Ministru kabineta komercdarbības atbalsta noteikumu saderību ar Eiropas Savienības iekšējo tirgu. Līdz tam brīdim, mīlie restorānu, krogu un kafejnīcu īpašnieki, kriet savus un ēdāju zobus vadzi, bet rēķinus par elektrību, apkuri un nekustamā īpašuma nodokli – uz nagliņas. Par to parūpējās Saeima un valdība. Tikai es isti nevarēju saprast šīs reālijas, domāju – varbūt kaut ko esmu palaidusi garām? Vai Saeimas deputātiem, ministriem un ierēđiņiem līdz ar ārkārtas stāvokļa ieviešanu arī tiek atņemti iztikas līdzekļi – tāpat kā dziedātājiem, aktieriem, režisoriem, skaistumkopšanas salonu un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu darbiniekiem? Ak, netiek? Tad jau neko neesmu palaidusi garām. Viss notiek kā parasti: pirmie resnē un sten, otri sūkā ledu. Nuja, ziema nāk.

Ielūkojos Veselības ministrijas skaidrojumos par to, kāpēc ir atļauti frizeri pakalpojumi, savukārt aizliegti manikīrs. Un, raugi, ministrija skaidro, ka skaistumkopšanas jomā daudzi pakalpojumi tiekot sniegti ciešā kontaktā, seja pret seju (piemēram, sejas procedūras, uzacu korekcija, manikīrs, skropstu pieaudzēšana, tetovēšana, pīrsings, dažādas masāžas u. tml.). Turklat daudzas procedūras, tostarp manikīra pakalpojumi, tiekot sniegti salīdzinoši ilgu laiku. Šādās situācijās esot ļoti augsts risks infekcijas izplatībai, norādīja ministrija. Frizeris savus

pakalpojumus var sniegt salīdzinoši drošāk, turklāt gan frizeris, gan klients visu pakalpojuma sniegšanas laiku var lietot sejas masku, kā arī ievērot citas papildu drošības prasības. Paklau, kurš no mums ir idiots? Tieši kādā veidā frizeri pakalpojumi ir drošāki par manikīra pakalpojumiem? (Ja vispār ir jēga runāt par drošību šajos gadījumos.) Vai manikīrs nevar uzlikt masku uz sejas? Manikīram varbūt maska jāliek uz nagiem? Turklat, cik redzēts salonus, manikīram priekšā ir novietots plastikā ekrāns, kas aizklāj iespējamās šķavas no klienta puses, un otrādi. Frizeriem gan tādus ekrānus nav iespējams novietot starp šķērēm un klienta glavu.

Izskatās, ka Veselības ministrijas kundzītes savu mūžu nav bijušas nedz pie frizeri, nedz pie manikīra, tālab nezina, ko dara vieni un otri. Bet varbūt tomēr ir bijušas? Parunājos ar savu frizeri. "Sākam vērot Saeimas un valdības madāmu nagus," ar nevainīgu gaišumu balsī teica mana frizeri. Viņas iespējamo smaidu klāja maska. "Pēc kāda laiciņa sapratīsim: kura no viņām apmeklē manikīru (bet tā taču ir aizliegta nodarbe!), kura – ievērojot aizliegumu, savus nagus vienkārši apgrauž." Turpinu domu: ja kādai no madāmām būs, nedod, Dievs, smuki nolakoti nagi, viņu varēs *ņemt pie dziesmas*, piedošanu, pie nagiem, un vest pie policijmeistara – par ārkārtas stāvokļa noteikumu smagiem pārkāpumiem. Beidzot deputātu pieņemtie likumi darbosies arī pret pašiem deputātiem. Sen bija laiks.

Kāds mans paziņa pastāstīja, kas nule notika Siguldas tirdzniecības centrā "Šokolāde". Tur mazos veikalus, ieskaitot puķu bodīti, kuras produkcija nevar gaidīt divas dienas, jo novītis, terorizēja policija un vēra ciet, sakot, ka šajos veikalos netirgo pirmās nepieciešamības preces, bet viņi pilda valdības pieņemtos noteikumus. "Īpašnieki ar asarām acīs slēdza ciet savus mazos veikalus, kuros viņi bija investējuši līdzekļus, nodrošinot ar visu nepieciešamo, lai nebūtu tieša kontakta ar pircējiem. Bet tajā pašā laikā "Drogas", kas dublē veikala "Rimi" nepārtikas sortimentu, un lielo telekomunikāciju uzņēmumu trīs veikali netraucēti strādāja un pulcēja cilvēkus," savus vērojumus izpauða paziņa.

Kurš no valdības atbildēs uz cilvēku izmisīgajiem jautājumiem par izdzīvošanas iespējām? Sabiedrisko ēdināšanu – ciet, manikīra pakalpojumus – ciet, veikalus – ciet. Ja cilvēkam, kuram pieder krodziņš, veikals vai manikīra salons, kas ir vienīgais viņa ienākumu avots – vienkārši aizklapē ciet, tad kā lai viņš dzīvo? Kur lai liekas tie cilvēki, kuri strādā šajos mazajos uzņēmumos? Ierēđiņiem, ministriem, prezidentiem un deputātiem nauda iekritīs kontā konkrētā datumā, bet pārējiem, kuriem nav valstisku iespēju risināt savus naudas jautājumus – ko tiem darīt? Jūs, valdības vīri un sievas, par to esat padomājuši? Jūs esat pārāk lieli un sēžat pārāk augstu, lai ieraudzītu mazo cilvēku problēmas? Nožēlojami. Ne jau tas, ka jūs neredzat, bet tas, ka jūs pat nevēlāties redzēt.

Argumenti nav ne logiski, ne saprotami

IRINA OZOLA, manikīra speciāliste

Vienā vārdā valstsvīru lēmumu varu komentēt īsi un kodoligi,- absurdi! Neapgalvoju, ka esmu godra un Saeimā sēž tikai mulķi, bet valdības lēmumā liegt strādāt visiem skaistumkopšanas speciālistiem, izņemot frizerus, nespēju saskatīt logiku. Ir tikai viens jautājums – kāpēc tā? Vispirms sāksim ar to, ka ierobežojumiem izvēlēta sfēra, kas jau tā ir viena no pašām paklausīgākajām medicīnisko un higienēnas normu ievērošanā. Skaistumkopšanas meistara apmeklējums nav *tusijs*, diskotēka, kāzas vai jubileja, kur cilvēki pulcējas un turpinās pulcēties. Tā ir medicīnai pietuvināta nozare, kurā strādājošie jau pieradināti pie dezinfekcijas un drošības pasākumu ievērošanas, lai klienti neinficējas ar kādām slimībām. Zinu, ka jāvēdina telpas un jādezinficē instrumenti, materiāli, virsmas, rokas, durvju rokturi – tā tas bijis gadiem. Tad kādēļ valdība nolēmusi, ka tieši mums jāaizliez darboties, jo radām vislielāko apdraudējumu? 90% skaistumkopšanas nozarē strādājošo ir tieši sievietes. Sanāk, ka tieši viņas

ir tās nevīzīgākās, nevis, piemēram, asociālās personas, kas mēdz pulcēties barījos. Un vēl. Skaistumkopšanas salons nav doktorāts, pie mums slimī klienti vienkārši nenāk. Kura sieviete sēdēs manikīra, pedikīra vai kādā citā krēslā skaistumkopšanas salonā, ja slikti jutīsies?

Piekritu, ka vīrusa pārnēsātājiem simptomu var arī nebūt, bet neviens tācu nav atcelis masku nēšāšanu. Ja kliente un meistare viena otrai sēz preti maskās, kur ir problēma? Pēc dažām dienām iešu pie frizeres, kur pavadišu aptuveni divas stundas, jo krāsošu un griezīšu matus. To darīt es drikstu. Bet kādēļ frizeri, kura arī ir mana kliente, nedrīkst atnākt pie manis uz stundu, lai sakoptu savas rokas? Saprotu, ka Rīgā situācija ir mazliet savādāka, taču Balvi ir maza pilsēta. Varbūt tieši tādēļ valdība varēja atrast kādu personiskāku pieejumu un ieviest ierobežojumus, raugoties uz reālo situāciju. Kaut vai stundas pārtraukumu starp klientiem, lai var izvēdināt un izdezinficēt telpas. Tieši tādēļ valdības arguments, ka frizētavas ir daudz nepieciešamāka lieta, neiztur nekādu kritiku. Katram cilvēkam ir savas prioritātes. Ir sievietes, kuras matus krāso mājās, bet tā vietā apmeklē kosmetologu, jo ādas problēmas pieprasī regulāru ārstēšanu un procedūras. Vienai manai kolēgei ir cliente, kurai nesen bija liposakcija. Pēc šīs ķirurgiskās iejaukšanās viņai divas - trīs reizes nedēļā vajadzīga vakuummasāža, lai nerastos citas problēmas. Sieviete izdevusi daudz naudas par operāciju, bet valdības lieguma dēļ viņa nevar iziet obligātā pēcoperācijas nozīmētās procedūras. Un ko darīt šādā situācijā?

Iespējams, valdība varēja aizliegt meistariem īņemt jaunus pierakstus, taču ir klientes, kuras pieteikušās uz manikīru jau mēnesi uz priekšu. Ir tādas, kurām nagi pieaudzēti un pienācis laiks tos noņemt. Pieaudzētu nagu gadījumā jau pēc trīs nedēļām var sākt rasties būtiskas problēmas. Noņemt tos pašām nozīmē risku satraumēties, turklāt ne visas ir spējīgas pašas mājās to izdarīt.

Līdz ar to jārēķinās, ka būs traumas, pieauga sēnīšu infekciju risks un citas problēmas. Kāds teiks, ka mēnessis bez darba nav nekas. Lieliem saloniem varbūt, bet parasti meistariem, kuri strādā vieni, tas tomēr ir trieciens. Mūsdienās mēs neviens nepelnām tā, lai varētu atlikt naudu nebaltām dienām. Lielākajai daļai meistarū ir kredītaisības un jāmaksā nomas maksas. Ja vēl būtu tā apziņa, ka ziedojamies, jo tas palīdzēs apturēt infekcijas izplatību. Bet es diemžēl neticu, ka mūsu nozares aizslēgšana kaut kādā mērā var ietekmēt slimības izplatību. Neticu! Nav tajā logikas. Kāpēc tad tagad, otrajā slimības vilnī, valdība apzēlojās par stomatologiem? Kosmetologiem diemžēl nepaveicās jau otro reizi, kaut gan ne visas kosmetoloģiskās procedūras saistītas ar seju. Ir, piemēram, arī pedikīrs. Nem, kā gribi, bet pie šī speciālista tiešām divu metru distance ir nodrošināta.

Saistībā ar valdības lēmumu faktiski slēgt skaistumkopšanas nozari parādījušās bažas, ka daļa meistarū, situācijas spiesti, aizies pagrīdē un turpinās strādāt mājās. Domāju, tā arī būs! Pat ja meistari stingri aizstāvēs pozīciju, ka viņi nestrādās, viss notiks. Bet ko nozīmē nestrādāt? Nestrādāt - neņemt par to naudu vai nestrādāt - nesniegt pakalpojumu? Tagad daudzas sievietes nagus taisa mājās pašas, un tas nav nekāds brīnumis. Vajadzīgo aprīkojumu var nopirkt veikalā, "Youtubē" iemācīties, kā taisīt mani-

kūru, un lieta darīta. Pati zinu daudzas sievietes, kas ar to nodarbojas. Ja viņas iepriekš taisīja nagus divām draudzenēm, tad kādēļ tagad nevar uztaisīt 10 - arī tām, kuras iepriekš gāja uz salonu. Bet bez naudas! Pat ja mēs, manikīra meistares, nestrādāsim, sievietes vienalga atrādis iespēju sakātot rokas. Tā vien šķiet, ka viss slēpjās naudā, nevis aizliegumā tikties. Iedomāsimies situāciju - paņemu aparātūru uz mājām un pie manis atnāk draudzene (mums maza pilsēta un puse no manām klientēm ir manas draudzenes), un pie tējas tases runājoties stundas laikā es viņai sataisu manikīru. Naudu no viņas neņemu - principiāli, lai nepārkāptu likumu. Tad ko tas nozīmē? Ka neesmu neko pārkāpusi. Tātad aizlieguma būtība nav tajā, lai cilvēki nesaslimtu, bet lai mani atstātu bez ienākumiem. Tieši tāpēc uzskatu, ka nevajag mesties galējībās, bet domāt ar galvu. Nemsim par piemēru tās pašas sejas maskas. Paskatieties veikalos, cik cilvēki kopš briža, kad ieviesa obliģātu masku nēšāšanu, turpina dezinficēt rokas? Praktiski neviens! Bet varbūt tomēr vajadzēja ievērot pamatlīetas un tikai tad kerties klāt pie mūsu nozares, kas visā šajā stāstā noteikti būs liela cietēja. Par to liecina arī fakts, ka portālā "Manā balss" 10 tūkstoši parakstu tika savākti rekordlielā ātrumā – 12 stundu laikā. Tikai jautājums, cik ātri un vai sekos tālāka virzība šajā jautājumā. Vai mūs kāds sadzīrēs?

Re, kā!

Viedokļus uzskausīja Z.Logina un S.Karavočika

Vērtības, ko glabā mazākā novada muzejs

No pilskalniem līdz mūsdienām

Ingrīda Zinkovska

Ar domes lēmumu Baltinavas novada Goda balva

“Baltinavas novada lepnums 2020” piešķirta Baltinavas novada muzeja vadītājai ANTRAI KEIŠAI. “Par nemateriālā un materiālā kultūras mantojuma vērtību saglabāšanu un novada atpazīstamības veicināšanu ārpus novada robežām,” skan lēmuma par apbalvojumu teksts.

Tie, kas apmeklē Baltinavas novada muzeju, būs ievērojuši, ka telpas kļuvušas svaigākas, gaišākas un omulīgākas. Ľoti daudz izdarīts šogad. Pateicoties Eiropas Savienības fondu un vietējās pašvaldības finansiālajam atbalstam, šogad izremontētas divas ekspozīciju telpas, iepriekš vēl viena. Par finansiālo atbalstu bija zināms jau pērn, bet remontdarbus uzsāka tikai šogad. Telpas uz remonta laiku bija jāatbrīvo, bet pēc tam viss jānoliek atpakaļ, jāsakārto. Vairākiem muzeja priekšmetiem ir nepieciešama restaurācija. “Domājam arī par jaunas ekspozīcijas izveidi par Baltinavas vēsturi un esam sākuši darbu pie tās -vācam materiālus, gatavojam planšetes. Man palīdz novada tūrisma informācijas konsultante Madara Siliņa. Viņa vairāk strādā ar fotoattēliem, bet es - ar tekstiem. Kad notika muzeja akreditācija, komisija aizrādīja, ka Joti daudz ir rakstīta materiāla, bet maz foto. Nēmām to vērā un tagad mēģinām savākt vairāk fotogrāfiju. Līdz gada beigām sagatavosim planšetes desmit,” sarunu uzsākot, teic muzeja vadītāja.

Arī ‘kanapka’ ir vērtība

Kad pirms vairāk nekā divdesmit gadiem Baltinavas pagasta padomes deputāti lēma, - Baltinavā muzejam būt-, muzeja vadītājai pašai vajadzēja domāt, ko darīt, kur iemt materiālus. Viņas rīcībā bija tikai, kā tagad mēdz teikt, brīvprātīgā novadpētnieka, pensionāra Henrika Logina mape ar materiāliem, ko viņš savācīs par Baltinavu savā brīvajā laikā, sēžot arhīvos. Izmantojot viņa savāktos materiālus, arī tapa vēstures ekspozīcija. Pagasts piešķīra naudu pirmo eksponātu iegādei. Tie bija senie darbarīki, tekstīlijas, dokumenti. Cilvēki eksponātus arī dāvināja. Nebija saglabājušies skolā direktora Vjakses laikā savāktie materiāli par Baltinavas vēsturi, eksponātā. Tikpat kā nebija nekādu dokumentu par padomju saimniecības laiku, lai gan, kad muzeju vēra, sovhozs tikko kā bija likvidējies un pagasta vadība pārcēlusi uz tukšajām kantora telpām. Taču Baltinavas vēstures lappuses pamazām papildinājās. “Katra vēstures liecība, katra lieta, kas paglābta no iznīcības, ir vērtīga,” uzskata A.Keiša. Viņa neatbalsta privātos senlietu kolekcionārus, izņemot, ja kāds kolekcionē ģimenes relikvijas. Ja lieta nonāk muzejā, par to ir zināms, no kurienes tā nāk, kam piederējusi, par to var pastāstīt, bet privātājās kolekcijās šīs mantas lielākoties glabājas juku jukām, nerēģistrētas vai tiek iztirgotas. Jautāta, vai ir kāda lieta, ko muzeja vadītāja Joti gribējusi dabūt, Antra atbild, ka tas ir sols ar atzveltni, tautā saukts ‘kanapka’. “Manā bērniņbā ūdens sols bija kaimiņiem, bet mums nebija,” viņa pamato savu vēlmi.

Vai vēsture atkārtojas?

Apmeklējot citus tūrisma objektus, ceļotāji iegriežas arī Baltinavā, apmeklē novada vēstures muzeju. Kāds ir Baltinavas vēstures īsaits kurss? Muzeja vadītāja sāk ar to, ka Baltinavas novads ir mazākais novads Latvijā iedzīvotāju skaita ziņā. Tagad novadā dzīvo 1000 iedzīvotāju, bet pēc 1925.gada tautas skaitīšanas datiem iedzīvotāju skaits bijis 11 400. Taisnība, novada teritorija tad bija lielāka. Novadā ir divi pilskalni - Alotāju un Puncuļovas. Arī Zvanu kalni ir bijušie pilskalni. Baltinava ir pilskalniem bagāta vieta, ne velti pirms dažiem gadiem pie Svētunes ezera tika atrasts senlietu depozīts. Pēc depozīta rotām senlietu atradums tipoloģiski datējams ar 3.-4.gadsimtu. Plakanās dubultaproces Latvijas arheoloģiskajā materiālā atklātas pirmoreiz. Atrastais depozīts glabājas Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā Rīgā.

Baltinavā savulaik bijusi arī muiža, kurā saimniekojuši gan poļu, gan vācu, gan krievu tautības muižnieki. Tie mainījušies, taču zināms tikai viens vācu tautības muižnieks, kuram piederējusi tikai Baltinavas muiža. Pārējiem muižniekiem piederējušas vairākas muižas. Pēdējam no Baltinavas muižniekiem Fjodoram Agarkovam piederējusi vēl Malnavas muiža un muižas Krievijā. “Muižnieki mainījās, bet pārsvarā tie, kas

valdīja Balvos, pārvaldīja arī Baltinavu (saki nu, ka vēsture neatkārtojas!-I.Z.),” secina muzeja vadītāja.

Arī skolu savulaik Baltinavā bijis daudz - 16 četrklasīgās pamatskolas. Daudz bija iedzīvotāju, daudz arī bērnu. Bijis 31 veikals, krogi, fotoateljē, lopkautuve, dzirnavas.

Celojošā altārglezna

Baltinavā ir divas baznīcas - katoļu un pareizticīgo, bet savulaik bijusi arī luterānu baznīca un ebreju sinagoga. Muzejā saglabāts nostāsts par celojošo Jaunavas Marijas svētbildi, kas tagad glabājas Baltinavas Romas katoļu baznīcā. Tās vecumu lēš ap 300 gadiem. Glezna gleznotā uz ādas un uzvilkta uz koka dēļiem. Nemot vērā tās cienījamo vecumu, glezna tagad veiksmīgi restaurēta. Sākumā tā atradusies katoļu baznīcā Keišu kalnā, ko it kā uzcēluši Vilakas muižnieki Hilzeni. Saglabājušies nostāsti, ka ar minēto Jaunavas Marijas gleznu Supānu baznīcā notikuši brīnumi. Glezna atstājusi savu vietu baznīcā un vismaz trīs reizes pārcēlusies uz Baltinavu, kur to atrada kārklu krūmā. Šī glezna *staigāšana* bija mājiens, ka baznīcu vajag pārceļt uz Baltinavu. 1769.gadā baznīcu nojauca un pārveda uz Baltinavu tajā vietā, kur *staigāja* Dievmātes glezna (tagad atradas Baltinavas Romas katoļu baznīca - I.Z.). Tagadējai Baltinavas baznīcā pamatakmens likts 1909.gadā, bet celtniecību pabeidza 1931.gadā. Dievmātes gleznai ir 7 votas - pateicības piemiņas zīmes no 1842.gada. Glezna ir Joti vērtīga.

Izstāde par godu Latvijas robežsargiem

Kopš šī gada 15.jūnija Baltinavas novada muzejā skatāma Latvijas brīvvalsts laika robežsargiem, Masļenku traģēdijas upuriem, veltīta izstāde. To muzejam piedāvāja Robežsardze, jo Baltinavā notika Masļenku traģēdijai veltīts piemiņas pasākums, kuru apmeklēja Latvijas Valsts prezidents Egils Levits. Līdz tam izstāde atradās muzejā Robežsardzes koledžā, bet nākusi no Okupācijas muzeja Rīgā. Izstādi Baltinavā 15.jūnijā apmeklēja arī Okupācijas muzeja darbinieki. Viņiem patīk, ka izstāde ceļo tālāk un ar to iepazīstas arvien vairāk un vairāk cilvēku. Arī jaunieši vairāk uzvina par šo notikumu, saprot, kā tas bija, kas notika. Muzeju apmeklēja un izstādi apskatīja arī Valsts prezidents. Muzeja viesu grāmatā viņš ierakstījis sekojošo: “Masļenku kauja ir latviešu tautas pretošās padomju okupantiem pats sākums, un tā turpinājās bez pārtraukuma dažādos veidos 50 gadus līdz valsts atjaunošanai. Paldies mūsu Robežsardzei, Baltinavas muzejam un visiem baltinaviešiem par Latvijas vēsturē svarīga notikuma dokumentēšanu un saglabāšanu tautas vēsturiskajā atmiņā. Egils Levits.”

Izstāde rada interesi Baltinavas ciemījiem, un tā būs aplūkojama arī nākamgad. Baltinava par Masļenku traģēdijas upuru piemiņas vietu, par ko liecina arī piemiņas plāksnes un robežstabs Supenkas krastā šosejas malā, nav izraudzīta nejauši. Jo Masļenki tagad atradas Krievijas teritorijā, aptuveni desmit kilometrus no Latvijas robežas.

Ar prezidenta apsveikumu rokās. Sagaidot Latvijas valsts dibināšanas 102.gadadienu, apsveikumu valsts svētkos Baltinavas muzejam atsūtījis arī Latvijas Valsts prezidents Egils Levits: “Novēlu Jums skaistu mūsu valsts 102.gadadienu, lai nākamajā Latvijas gadā rodas jaunas domas un tām seko darbi, kas stiprina modernu, tiesisku, nacionālu un ilgtspējīgu Latviju Ziemeleiropā.” Baltinavu atjaunotajā Latvijā jau apmeklējuši trīs Valsts prezidenti - Guntis Ulmanis, Valdis Zatlers un Egils Levits.

Makets. Baltinavas novada muzejā līdz gada beigām un arī vēl nākamgad būs aplūkojams Masļenku robežsardzes kordona makets, kas stāsta par 1940.gada 15.jūnija traģiskajiem notikumiem.

Divkārši svētki maijā. Baltinavas novada muzejs maijā svin divkāršus svētkus. Maija otrajā pusē Latvijas muzeji atzīmē Starptautisko muzeju dienu, bet 28.maijā dzimšanas diena ir Baltinavas novada muzejam. Durvis apmeklētājiem muzejs vēra 1997.gadā.

Foto - A.Kirsanovs

Foto - A.Kirsanovs

Foto - A.Kirsanovs

Nominēti Balvu novada gada balvai uzņēmējdarbībā

Saimnieko sestajā paaudzē

Maruta Sprudzāne

Balvu novada gada balvas uzņēmējdarbības konkurss šogad guvis plašu atsaucību. Pieteikti 45 uzņēmumi deviņās nominācijās. "Vaduguns" ciemojās pie nominācijas "Gada ģimenes uzņēmums" pretendentiem Krišjānu pagastā - SANTAS un ANDA KAŠIEM.

Santa ikdienā strādā par pedagoģi Balvos un no mājām darbdienās izbrauc jau ap pulksten septiņiem rītā. Rūpes un mīlestību viņa veltī arī augļkopībai, un šiem darbiem visvairāk laika atliek vasarā un vēlāk arī rudens pusē, kad jāvāc raža. Savukārt Andis ir modernizējis galdniecības uzņēmumu, un viņa vadīto SIA "Drevo R" sabiedrība iepazīst kā pakalpojumu sniedzēju. Ikdienā paitet arī mežistrādē, braucot visai tālu no mājām un strādājot cirsmās. Laiku prasa arī graudkopības nozare, 50 hektāros audzējot kvešus, grīkus un auzas. Ģimenei Krišjānos ir jauna māja un kopējs prieks par Anda dzimtās vietas atdzīšanu, ieceļot to saulītē. Tā ir viņu arī kā sestās paaudzes piemiņa senču mantojumam.

Cēlkoku pārstrāde

Andis nenoliedz, ka ģimenes izvirzīšana nominācijai abiem ir patīkams pārsteigums. Pagastā pamanīta un novērtēta ģimenes darbošanās, ko var raksturot kā prasmīgu savu ideju realizēšanu dzīvē. Andim paticis būt galdniekam. Vai tad citādi viņš būtu izveidojis savu SIA "Drevo R" un centies ražotni modernizēt, aprīkojot to ar koka apstrādes iekārtām, lai varētu sniegt konkurētspējīgus pakalpojumus. Ražotne atrodas dzīvojamās mājas tuvumā. Tā ir ēka ar plāsumu, sakātotu infrastruktūru un modernām iekārtām. Tur jūtama patīkama koka smarža, nokrautas koka sagataves un top konkrēti pasūtījumi. Savā uzņēmumā Andis nodarbojas ar cēlkoka kā ozols, osis vai kļava apstrādi. Tie ir lielu diametru cietas koksnes baļķi, ko modernās iekārtas sazāgē un pārvērš dēļos, pēc tam vēl citos zāgmateriālos vai koka elementos. Andis atzīst, ka saražotā apjomī gan nav lieli, jo šis nav izteikta biznesa reģions, kas pavērtu ceļu plašai naudas plūsmai, taču zināms pieprasījums ir. Pagaidām uzņēmuma labākā reklāma, kā Andis pārliecinājis praksē, ir "viena apmierināta klienta teiktais otram".

Dārza pasaule un skolas darbs

Santa šogad ieguvusi pirmo krūmmelleņu ražu, sākuši ražot 900 krūmmelleņu stādi. Un pirmā raža devusi apliecinājumu, ka iesāktais virziens ir pareizs, atliek tikai turpināt. Bet līdz smiltsērkšķu ogām vēl jānogaista, kociņiem vēl jāaug un jābriest. Kāpēc skolotāji tādi zemes darbi? Santa saka: "Dabā te ir vieta, ko vislabāk būtu izmantot tieši augļu dārza ierīkošanai. Plānojot un izvērtējot, izvēlējos krūmmellenes un smiltsērkšķus."

Santa priekšroku devusi divām krūmmelleņu šķirnēm, izvēloties ogas ar labu garšu, dažādu ienākšanās periodu, kas novākšanas laikā labi saglabā formu. Vēl gan tikai pirmā raža, bet sagaidāms, ka citu gadu ogu birums būs daudzkārt lielāks, un tad nāksies meklēt papildspēkus to novākšanā. Visi darbi - ravēšana, plaušana, laistīšana - tiek veikti pašu spēkiem.

Dārza pasaule ir viena Santas pašreizējās dzīves aizrautība, bet ikdienā viņas radošums izpaužas sadarbībā ar skolēniem. Santa strādā Balvu Profesionālajā un vispārizglītojošajā vidusskolā un arī Balvu Mākslas skolā. Vidusskolā māca tādus mācību priekšmetus kā dizains un tehnoloģijas, vizuālā māksla, profesionālajā izglītībā - idejiskās ieceres vizualizēšana skaistumkopšanā, bet mākslas skolā - animāciju.

Radošo izpausmu saskaņa

Andim patīk koks un koka izstrādājumi, ne velti pēc izglītības viņš ir gan būvgaldnieks, gan būvinženieris. Šīs prasmes vispirms noder, iekārtojot paša ģimenes māju. Andis atklāj: "Kad esmu ko uzrājojis, pasaucu sievu, lai apskatās. Ja saņemu novērtējumu, tad ir labi. Bet gadās arī kritika." Savukārt

Tas, ko darām, ir mūsu dzīves stils Krišjānos. Daudz strādājam, un tas dod gandarijumu. Augam kopā ar savu pagastu un ceram uz abpusēju attīstību.

Jāmil tas, ko darī. Arī dzīvojot laukos, jābūt mērķtiecībai. Kā saka Andis: "Nevar kerties gluži visam klāt, jo tad pietrūks laika un nekas prātīgs nesanāks." Kašu ģimene ir izplānojusi nodarbes, kam veltīt laiku, aizvien apgūstot arī jaunas prasmes un papildinot zināšanas.

Santa uzskata, ka abiem gaumes izjūta ir līdzīga, tādēļ viņi labi saprotas. Santa atklāj, ka viņas mērķis ir attīstīt ilggadīgo stādījumu audzēšanu un nākotnē arī klientiem piedāvāt krūmmelleņu stādus.

Bez karaliem un muižkungiem

Santa Krišjānos ir ieprecējusies, kļūdama par Anda dzīvesbiedri. Savukārt Andis uzņēmies senču dzimtās vietas atjaunotāja un turpinātāja misiju. Viņš lepojas par šo izvēli un uzņēmību, apzinādamies sevi kā saimnieku sestajā paaudzē. Labi atceras mājeli ar *vacuku* un *babu* (saviem vecvečakiem), laiku, kad vecākiem viņi auga trijatā. Brālis tagad dzīvo Rugāju, bet māsa – Galgauskas pagastā. "Mani interesē dzimtas saknes. Mūsu senčos nav bijis nedz karali, nedz muižkungi, cilvēki dzīvojuši vienkārši un pieticīgi. Bija tādi laiki, kad Latgalē valdīja briesmīga nabadzība, un tas mums

ir jāzina. Tā sanāca, ka vectēva mājvietas turpinājumu uzņēmos es. Tas nebija ne mans sens sapnis, ne mērķis. Kad pienāca laiks, vienkārši izdarīju izvēli," stāsta Andis.

Tagad viņiem ir jauna pašu būvēta māja, kuras iekārtošana laiku pa laikam būs turpināma. Andis to uzcēlis pats, likvidējot būvinženiera zināšanas, un izsaka pateicību radinieku pulciņam, kas naski gājuši palīgā. "Ģimēnē esam audzināti tā, ka nopietnos darbos savējiem jāiet palīgā. Nedrīkst ieauties un noslēgties," pārliecināts Andis. Māja ir apliecinājums arī, ka Krišjānu pagasts izvēlēts par isteno dzīvesvietu, kur abi nogrunējušies uz palikšanu. Santai te patīk, jo: "Tā ir vide, ko esam radījuši mēs paši."

Savukārt Andim, līdzīgi kā citiem pagasta iedzīvotājiem, rūp vietējā ceļa uzturēšanas problēma. Ikdienā viņš mēro garus kilometrus, pagaidām tā arī nerazdams atbildi, - kad ceļš uz mājām būs bez bedrēm un ar pienācīgu segumu? Krišjānu puses cilvēki dzīvo sava veida krustojumā – ar aptuveni vienādu attālumu svarīgos virzienos – uz Balviem, Rēzekni un Ludzu. "Kaut vienā virzienā mums būtu kārtīgs ceļš līdz pagastam!" Andis ar Santu izsaka savu lielo vēlmi.

Izvirzīšanu nominācijai Andis vērtē ne tikai kā gandarijumu sev pašiem. Viņaprāt: "Tas ir piemērs arī citiem mūsu gadu cilvēkiem, kuri varbūt šaubās par savām spējām un izaicinājumiem, lai palīdzētu viņiem pieņemt svarīgus lēmumus. Tāpēc vajag sabiedrībai stāstīt par savu pierdzi."

Foto - no personīgā arhīva

Vilakas jauniešu centram – 8 gadi

Ballītes vietā – atmiņas par paveikto

Pirms astoņiem gadiem, 2012.gada 1.novembrī, ar mazu telpīnu ģimnāzijas pagrabstāvā aizsākās Vilakas jauniešu iniciatīvu centra stāsts. Atskatoties uz aizvadītajiem gadiem, jaunie vilacēni priecājas, ka plašākas un ērtākas kļuvušas ne tikai centra telpas, bet kopīgiem spēkiem iedibinātas arī vairākas visu iemīlotas tradīcijas un paveikti daudzi labi darbi dzīmētās pilsētas labā.

Vietējo jauniešu dzīvē notikušas daudzas pozitīvas pārmaiņas kopš laika, kad Vilakas JIC pirmo reizi vēra savas durvis. Lielā mērā par to jāpateicas centra vadītāji Madarai Jeromānei, kura kopš pirmās dienas nenogurdama strādā, lai padarītu jauno novada iedzīvotāju brīvā laika aktivitātes saturīgākas, interesantākas un daudzveidīgākas. Pēc divu pagasta jauniešu centru pievienošanas Vilakas JIC šajā darbā vienai palīdz arī jaunatnes darbinieces Antra Prancāne un Elina Sprukule.

2012.gadā pirmo reizi sapulcejušies divās nelielās Vilakas Valsts ģimnāzijas pagrabstāva istabīnās, jaunieši varēja tikai sapnot par skaistām un plašām telpām ar savu pagalmu. Šis sapnis piepildījās pēc diviem gadiem, kad pašvaldība nodeva vienu rīcībā 2014.gadā Zemkopības ministrijas uzdāvināto bijušās mežniecības ēku Parka ielā 42, kur centrs darbojas arī šodien. Savukārt 2018.gadā par Vilakas JIC struktūrvienībām kļuva arī Medņevas jaunatnes iniciatīvu centrs "Sauleszieds" un Šķilbēnu iniciatīvu centrs "Zvanīņi".

Astoņu gadu laikā iedibinātas arī vairākas lieliskas un jauniešu iemīlotas tradīcijas: ikgadējā jauniešu neformālās izglītības konference "Nāc un piedalies!", simulācijas spēle "Viļciems", Valentīndienas svinības, jauniešu centra dzimšanas dienas pasākums Helovīna noskaņās, kopīga svecīšu iedegšana par godu Latvijas gadadienai, pilsētas Adventes vainaga darināšana un pirmās svecītes iedegšana, Ziemassvētku koncerti sociālās aprūpes centros un citas. To, ka šajos gados parveikts daudz, apliecināja arī Vilakas novada Atzinības raksts, ko Madara Jeromāne saņēma pagājušajā gadā.

Kopš 2015.gada savas prasmes un zināšanas Vilakas jaunākajai paaudzei nodod arī Eiropas brīvprātīgie no ārvalstīm. "Pirmās pie mums ieradās Linda no Gruzijas un Ramona no Vācijas. Viņām sekoja Laura no Spānijas un Dana no Ukrainas. Kad sākām sadarbību ar Balvu jauniešu biedrību "Kalmārs", kopīgi īstenojam jau trešo brīvprātīgā darba projektu. Šis sadarbības ietvaros pie mums viesojusies Maike no Vācijas, Beka no Gruzijas, Helena no Norvēģijas, Liana no Armēnijas, Alican no Turcijas, bet šobrīd pie mums darbojas Markelians no Albānijas," šajos gados uzņemtos Eiropas brīvprātīgos uzskaita Vilakas JIC vadītāja.

Izveidojuši jauniešu brīvprātīgā darba uzskaites sistēmu, jau divus gadus čaklākos un daudzpusīgakos jauniešus - brīvprātīgā darba veicējus nominē Vilakas novada balvai "Gada jaunietis". 2018.gadā šo titulu ieguva Simona Zaremba, bet 2019.gadā - Elīna Martinova.

Vilakas jaunieši aktīvi izmato projektu iespējas, īpaši programmā Erasmus+. "Esam pabijuši jauniešu apmaiņas Gruzijā, Igaunijā un Armēnijā, jaunatnes darbinieku un jauniešu līderu apmācībās Maltā, Horvātijā un Norvēģijā, kā arī paši īstenojuši vairākas jauniešu apmaiņas tepat Vilakas novadā, bijuši sadarbības partneri reģionālā strukturētā dialoga projektā. Sadarbībā ar biedrībām īstenoji divi programmas "Pumpurs" projekti, un šobrīd vēl trīs ir īstenošanas procesā. Mūsu jaunieši iesaistās Latvijas Sarkanā krusta kustībā, divas jaunietes pabijušas projektos Austrijā un Itālijā, jaunieši piedalījušies apmācībās un nometnēs, ko piedāvā Sarkanais krusts," lepojas Madara.

Nozīmīga vieta atvēlēta sadarbībai ar kaimiņnovadu jauniešiem. Arī šobrīd vilacēni iesaistījušies kopīgā četru novadu projektā "Atpakaļ nākotnē", kurā plāno tālāko sadarbību pēc Administratīvi teritoriālās reformas. "Šo gadu laikā esam veiksmīgi sadarbojušies ar Vilakas novada pašvaldību un deputātiem, piedalījušies neformālās sarunās, esam uzsklausīti un atbalstīti. Deputāti nekad nav atteikuši dalību arī mūsu aktivitātēs. ļoti lepojamies ar to, jo ne visos novados tā ir. Tikai tā iespējams veicināt jauniešu līdzdalību sabiedriskajos procesos," pārliecīnāta Madara. Jauniešu centra dzimšanas dienā viņa novēl jauniešiem neapjukt mūsdienu plašajos iespēju labirintos un ar degsmi darīt to, kas no sirds patīk: "Ikvienam no mums ir ērti savā ierastajā vidē, kur viss ir paredzams, tomēr, izkāpjot no komforta zonas, saskaroties ar grūtībām un izaicinājumiem, mūsu komforta zona tikai palielinās. Šo gadu laikā esmu iepazinusi daudz uzņēmīgus, apzinīgus un neatkarīgajamus jauniešus, tāpēc droši varu teikt, ka jauniešos ir spēks un jauda!"

Dzimšanas diena Helovīna noskaņā. Jauniešiem patīk svinēt jauniešu centra dzimšanas dienu, kas reizēm notikusi Helovīna noskaņās, jo tā notiek dienu pēc šiem svētkiem. "Nav latviski, bet mums svarīgāka jauniešu labsajūta un intereses. Latviskās vērtības kompensējam citās tradīcijās," paskaidro Madara.

Ielu vingrotāju paradīze. Īstenojot projektu un piepalīdzot pašiem, pirms vairākiem gadiem pie jauniešu centra tapis ielu vingrošanas laukums.

Spēle ar nozīmi. Gaidītākais vasaras notikums jaunākajiem centra apmeklētājiem ir simulācijas spēle "Viļciems", ko organizē un vada centra vecākie jaunieši. Spēles pirmsākumi meklējami 2016.gadā, kad brīvprātīgā darba veicēja Ramona no Vācijas aizsāka šīs viņas dzimtenē populārās spēles rīkošanu.

Atklāj jaunās centra telpas. Vilakas JIC vadītāja Madara Jeromāne pārliecīnāta, ka jaunatnes darbs ir komandas darbs: "Priecājos, ka mums ir aktīvi jaunieši, lieliski kolēgi, sadarbības partneri. Jūtos gandarīta par kopā paveikto."

Pirmā Valentīndiena. Pirmais jaunizveidotā jauniešu centra sarīkotais pasākums bija Valentīndienas svinības. "Toreiz tas bija vesels notikums," atceras Madara, "tās bija negulētas naktis un noslēpumā tīta gatavošanās, lai cītiem būtu lielāks pārsteigums. Šos svētkus svinam joprojām." **Lappusi sagatavoja I.Tušinska**

Foto - no personīgā arhīva

Foto - no personīgā arhīva

Foto - no personīgā arhīva

Izstāde Balvu Centrālajā bibliotēkā

Sarīko iepazīšanās randīnu ar uzņēmējiem

Zinaida Logina

Balvu Centrālajā bibliotēkā līdz 30.decembrim skātāma izstāde "Iepazīšanās randīns ar uzņēmēju". Tajā pārskatāmi izlikti desmit mūspuses uzņēmēju darbītējas, sīrupi, kokgriezumi, akmens izstrādājumi, svētku dekorī un citas preces.

Agrāk dzīvojām deficitā apstākļos, toties visi bijām radītāji - pirms Ziemassvētkiem šuvām, limējam, adījam, cepām, zīmējam. Šīs lietas sevī nesa radoša prieka enerģiju. Arī tagad, laikā, kad darbojas tik daudz aizliegumu un valstī sakārā ar vīrusu ir ārkārtas situācija, arvien vairāk domājam par dāvanām, kuras rāzo vai gatavo vietējais uzņēmējs. Vairs no Ķīnas neceļo spīdīgas mantīnas un suvenīri, uz kuriem krājas putekļi, bet acis lūko pēc kaut kā citāda, savā zemē, savā pilsētā vai draugu lokā radīta. Mūsdienās ir arī labā ziņa, ka vērtīgāks par dāvanām kļuvis laiks un iespēja pabūt kopā ar ģimeni, turklāt pavismē citu jēgu ieguvis labas veselības vēlējums. Ielūkosimies bibliotēkas izstāžu zālē, lai redzētu, ko un kādu produktu piedāvā desmit mūspuses lielāki vai mazāki uzņēmumi, biedrības un pašnodarbinātās personas.

Pirts skrubis, sīrups un tējas

Pirtniece, tēju un ārstniecības augu pārzinātāja ARNITA MELBERGA, kura cep arī garšīgu maižīti, gatavo dažādus sīrupus un fasē augus skaista dizaina maisiņos, saka tieši: "Tas ir tik forši, ka izstādes apmeklētāji vienkop var redzēt tik dažādu cilvēku viņu firmās, ofisos vai vienkārši mājās tapušos darbus." Arnita izstādei piedāvājusi dažādus tēju veidus, sīrupus, pirts skrubišus. Viņa pauž prieku, ka bibliotēkā darbus izlikuši pazīstami cilvēki. "Priecātos, ka dāvanas svētkiem balvenieši vai ciemiņi nolūkotu tieši šajā izstādē, kas ir svarīgi laikā, kad uzņēmēji nevar savu preci parādīt un piedāvāt *zaļajos* tirdziņos. Te vienkop var uzzināt par katru ražotāju, atrast viņa kontaktus un pasūtīt izvēlēto preci. Ja runājam par pārtikas precēm, tad tās neieguls plauktos, šīs dāvanas neapklās putekļu kārta, bet gan noderēs veselīgai un garšīgai maltītei svētku vai ikdienas galdam," uzskata Arnita. Tuvojoties Ziemassvētkiem, viņa gatavos un pircējiem piedāvās piparkūku mīklu, dažādas piparkūkas, skaisti noformētas dāvaniņas. Pievienotā vērtība - tās derēs gan jauniem, gan veciem, gan sievietēm, gan vīriešiem. Ar izvēli nevarēs klūdīties. Arnita savējiem dāvanas meklēs tepat mūspusē. "Dāvanām izvēlos Latvijā ražotas preces. Māsa dzīvo Vācijā, tāpēc viņai cenšos sūtīt dāvanas, kas dod māju sajūtu, kas ir veselīgas, nevis ķīnā ražotas preces. Nopirkt mēs varam visu, bet vietējais produkts ir unikāls, jo to var atrast tikai šeit. Mums ar to jālepojas!" pārliecīnāta ir Arnita Melberga.

Akmens šķīvji - roku darbs

"Tako akmens" īpašnieks TĀLIS KORLAŠS uzskata, ka šis ir labs reklāmas veids uzņēmējiem, jo bibliotēkā iegriežas daudz cilvēku, kuri pie reizes apskata arī izstādi. "Tako akmens" piedāvā dažādus pakalpojumus saistībā ar granita produktu izstrādi. Šeit ir pieejams dažādas krāsas un tekstūras granīts, kas ļauj katram klientam pielāgot produktu savām vajadzībām. "Apskatot izstādi, cilvēki var uzzināt, ko gatavo vai rāzo vietējie zemnieki, uzņēmumi vai amatnieki. Tas viņus stiprina un dod pārliecību, ka iesāktais jāturpina," saka Tālis. Viņš pastāsta, ka izstādē redzamie akmens šķīvji ir mākslinieka Vitālija Peļņas ideja. Tālis piebilst, ka cilvēkiem akmens saistīs vairāk ar kapu pieminekļiem, apmalēm, bet no akmens var izgatavot pat šķīvus, ko var apskatīt izstādē, arī izlietnes, svečturišus. "Akmenim ir daudzpusīgs pielietojums. Ja kādam šādi šķīvji, izgatavoti no dabīga laukakmeņa, iepatīkas, var griezties pie mums un pasūtīt. Tas ir vistīrākais roku darbs," piebilst Tālis.

Viņš parasti izvēlas zemnieku saimniecības "Kotiņi" produktus, kas arī apskatāmi šajā izstādē. Ja nav tirdziņos, dodas uz Šķilbēnu pagastu, uz Alda Ločmeja saimniecību. Iegādājas arī Arnitas tējas, sīrupus. "Vienmēr esmu uzskatījis, ka jāatbalsta tieši vietējie uzņēmēji, nevis doties projām un izvēlēties bieži vien tādu pašu vai līdzīgu preci citviet," uzskata Tālis. Viņš cer, ka šāda izstāde Balvos nebūs pēdējā.

Lepojas ar kalendāru, ielūgumiem un pat aploksnēm

ELĪNA KAĻVA izstādē izlikusi savā uzņēmuma "Amati Print" plašo piedāvājumu. "Idea ir ļoti laba! Varēja izlikt vēl vairāk preču, taču telpas atļauj tik, cik atļauj. Lepojamies ar nākamā gada Balvu novada sajūtu kalendāru, kuru katru gadu cenšāmies izveidot citādāku. Šogad tas ir galda kalendārs, kas tapis sadarbībā ar Elīnu Kalniņu - "Benorse" koka dizaina mākslinieci. Tas katru gadu ir liels izaicinājums un liels prieks - radīt ko jaunu un neparastu. Kalendāru var apskatīt izstādē," aicina Elīna. Viņa pastāsta, ka šeit katrs var nolūkot kādu ideju dāvani - vai tie būs dvieļi, cepures, šalles ar uzšūtu tekstu. "Amati Print" gatavo interesantus kāzu, arī citu svinību ielūgumus, pateicības no akrlīa materiāla. "Visu izgatavojam pēc individuāla dizaina. Iepriekšminētais ir novitāte, diezgan ekskluzīvs produkts. Izstādē var apskatīt arī personalizēta dizaina aploksnes, kuras šobrīd ir modes lieta visā Latvijā, un tās izgatavo vien retais," zina stāstīt Elīna. Uzņēmums saņem pasūtījumus e-pastos, caur interneta portāliem, telefoniski, uzklauš klientu vēlmes. Lai klientiem nav jāmēro ceļš uz Balviem, preces izsūta. "Strādājam attālināti, domājot par drošību. Esam mobili," bilst Elīna. Viņa svētkiem dāvaniņas lielākoties gatavos pati, ja nē - izvēlēsies vietējo uzņēmēju produktu.

Apskatāmi sienas un galda dekorī

Radošās mājas "Upenes" saimniece VINETA JURJĀNE izstādei piedāvājusi Adventes vainadziņu, galda dekoru - svečturi, un svētku sienas dekorus, gatavotus parafīna tehnikā. "Vēlējos parādīt, ko var izgatavot, pieļietojot parafīnu ne tikai vainadziņos, bet arī citos dekoros. Varbūt cilvēkiem iepatīkies

un viņi Adventes laikam savās mājās vēlēsies redzēt ko citādāku?" domā Vineta. Viņa izgatavo kompozīcijas arī Elīnas Kalniņas koka darbiem, tā sadarbībā radot skaistu un savdabīgu kopdarbu, izmantojusi arī Elīnas Kaļvas uzņēmuma sniegtos pakalpojumus. Vineta svētkiem dāvanas gatavos gan pati, gan ieskatīsies vietējo mājražotāju piedāvājumā, jo uzskata - vienam otru ir jāatbalsta, jāpalīdz.

Redzams pat Ziemassvētku pulkstenis!

INGA CIRCENE izstādes apmeklētājiem piedāvājusi apskatīt dažādus gravētus koka darbus, krūzes, pulksteni ar uzrakstu "Ziemassvētku laiks". "Ir apskatāma reklāmas lapa, ko gatavoju un piedāvāju klientiem. Dažādu izstrādājumu piedāvājums ir plašs, - visu nenosauksi. Ir apdrukāti T-krekli, atlēgu piekariņi, pildspalvas, blašķes, termokrūzes ar īpašu, klienta izvēlētu gravējumu, dažādas puzles. Izstādi apmeklēšu šodien, tad būs priekšstātis

par citu uzņēmēju piedāvājumu," pastāsta Inga. Viņas izvēle svētku dāvanām būs dažāda, bet tā noteikti nebūs internētā pasūtīta. Inga vēlētos, lai šo izstādi apmeklētu pēc iespējas lielāks cilvēku skaits, tā uzzinot par dažādu vietējo cilvēku darbu.

Saved kopā klientu ar ražotāju

"Laba ideja! Dažreiz arī maza aktivitāte palīdz uzņēmējam atrast savu klientu un otrādi," saka "Benorse" saimniece ELĪNA KALNIŅA.

Viņa izstādei piedāvājusi dažādus darbus, pat lielu griestu lustru. "Atvedu dažādu formu galda dekorus, svečturišus. Katrā izgatavotā no idejas, kārāsana, izgriešanas līdz apstrādei prasa izdomu un laiku. To nevar izmērīt. Arī lustru izgatavojot, domāju, kā tā salikties kopā, kā izskatīsies un cik funkcionāla būs," atklāj Elīna. Viņai jātūr prātā ne tikai dizains, bet, ja tā ir lustra, jāpārzina arī, kā to varēs pieslēgt pie elektības, kā piestiprināt pie griestiem. Elīna viennozīmīgi atbalsta savējos, jo tas ir svarīgi gan vieniem, gan otriem. "Vēl slinkoju un par Ziemassvētkiem nedomāju, bet iepriekšējos gados visam piegāju radoši un mēģināju dāvanas veidot gan no savas, gan citu pieredzes pūra," piebilst Elīna. Žēl, ka jāpielāgojas šī laika diktētājiem nosacījumiem, citādi visi varētu satikties un parunāties, apmainīties jaunām idejām.

Būs sukādes pat trīs dažādās šokolādās

ILZE LIEPIŅA uz bibliotēkas rīkoto izstādi atvedusi pašas gatavotās sukādes, kuras rāzo jau septiņus gadus un pēc kurām ir liels pieprasījums, arī dažādus sīrupus un marmelādes. Ziemassvētku laikam Ilze gatavos sukādes šokolādā. Rabarberi būs baltajā šokolādā, āboli - piena šokolādā, bet cīdonijas - tumšajā šokolādā, un šie produkti būs ie-vietoti glītās kastītēs. Izstādē vienā iepakojumā redzami glīti sārindojušies rabarberi, cīdoniju sīrupi un sukādes, tā teikt - trīs vienā. Arī Ilze visbiežāk izvēlas savējo ražojumu, mājas, pie ērām, vienmēr ir "Kotiņu" produkcija. To jau atpazīst arī Ilzes radi un draugi, jo bieži pēc viņu saražotā ir braukuši tieši uz ražotni Viljakas novada Šķilbēnu pagastā. "Zinu, ka daudzi ir sajūsmā par mūspuses ražotājiem, tas priece! Pazīstu daudzus un zinu, kādus pakalpojumus viņi piedāvā. Piemēram, etiķetes savām sukādēm pasūtu pie Elīnas Kaļvas "Amati Print". Ir labi, ka apkārt mums ir daudz dažādu pakalpojumu sniedzēju, produktu ražotāju. Tā mēs viens otru papildinām," saka Ilze Liepiņa. Ilzes dāvanu grozā svētkos vienmēr būs vietējo ražotāju devums, jo tiem ir tāda kā pievienotā vērtība. Viņa grozā liktu arī savus ražojumus, bet tos jau visi pazīst un lieto ikdienā, tāpēc būs jāaplūko citu piedāvājums. "Apmeklējot izstādi, kas ir kā maza vietējā "Riga Food", ikiens varēs atrast ko derīgu, tāpēc aicinu aiziet un apskatīties. Noteikti nenožēlosiet!" aicina Ilze Liepiņa.

Intervija

Laikraksta "Vaduguns" kolektīvs šogad realizē projektu "Viens pats mājās", kurā trīs publikācijas paredzētas latgaliešu valodā. Pēc lasītāju vairākkārtēja lūguma publicējam interviju ar Dailes teātra māksliniecisko direktoru, režisoru Viesturu Kairišu latviešu literārajā valodā.

Rīdzinieks ar simtprocēntīgu latgaliešu gēnu

Sanita Karavočika

VIESTURA KAIRIŠA vārds komentārus neprasa. Viņu zina un pazīst kā Dailes teātra māksliniecisko direktoru, režisoru, kaismigu latgaliešu valodas, latgaliskās kultūras un interešu aizstāvi, kurš vienmēr un visur par sevi teicis: "Esmu simtprocēntīgs latgalietis" un nekad publiski nav kautrējies runāt latgaliski. Kā saglabāt un nepazaudēt latgalisko sevi, kā laukos attīstīt radošumu un vai vispār to vajag – par to un daudz ko citu sarunā ar viņu pašu.

Latvija ir vieta, kur teātri mil. Pie mums bez valsts, pašvaldību un nevalstiskajiem teātriem pastāv vairāki simti amatierētāru, skolu, jauniešu, improvizācijas teātru u.c. Ja profesionālajos teātros varam skatīt dažādas teātra formas, tad Latvijas reģionos eksperimentu ar tiem ir salīdzinoši maz, bet ir. Viens no tādiem ir kopienu teātris, kas pamazām iegūst populāritāti. Ko par neaktieru darbošanos sakāt Jūs?

-Jebkuras vietējās iniciatīvas ir atbalstāmas. Turklat, ja tajās piedalās cilvēki ar saviem personiskajiem stāstiem, tas izklausās varen interesanti. Ipaši jau Latgalē, kur visi tā mil par sevi stāstīt un parunāties. Esmu pamānījis, ka pēdējos gados amatierētāri Latgalē pārgājuši uz latgaliešu valodu, jo pēkšņi tas sāka strādāt. Man tas likās tik apsveicami un labi. Arī tagad, kad priekšā novadu apvienošanās, jaunajā Balvu novadā būs Baltinava ar savām "Palādām", kas ir ārkārtīgi spoži, jo tieši mazās kopienās šie vietējie stāsti ir tik svarīgi.

Vai šādai teātra formai Latvijā var būt nākotne?

-Ar ko laba demokrātiska sabiedrība? Nākotne ir tam, kam ir nākotne, un tam, kas cilvēkus interesē. Mēs zinām, ka ir tāds teātra sports un improvizācijas teātris. Vai kāds domāja, tam ir vai nav nākotne? Nākotne ir visam, kas dzīvi dara brīnišķīgu. Ko nozīmē amatierkolektīvi? Cilvēkiem dzīve nav tik ikdienīšķa, viņi tomēr pulcējas un kaut ko dara. Ja tā visa pamatā ir teātris, tas ir brīnišķīgi. Ir tādas teātra formas, kas pašas izaug. Un, ja tā notiek, tās jāatbalsta. Ja neiet, tad neiet. Tas ir dabīgs process, un tas ir pats labākais.

Latgalieši ir pietiekami atvērti kām tādam? Šķiet, daļa sabiedrības jo projām stereotipiski domā, ka viņi sēž mājās un tālāk par savām namdurvīm un tuvāko apkārtni nemaz neiziet...

-Manā skatījumā, latgalieši ir vieni no atvērtākajiem Latvijas cilvēkiem. Nesen biju aizbraucis uz Upīti pie Andra Slišāna, kurš uztaisīja koncertzāli no salmu rulljiem. Viņš stāstīja, ka ideju par salmu estrādi ar sievu ieraudzījuši internetā, forši to adaptējuši un radījuši brīnišķīgu lietu, ko visi skatās. Manuprāt, tieši Latgalē raksturīga atvērtība pret dažādām idejām, un es to augsti novērtēju. Latgalē, ja cilvēkam ir darbs (kas ir galvenā problēma), viņš sāk domāt, ko vēl varētu padarīt. Šeit kopienas lietas ir svarīgas. Ne velti Latgalē kādreiz bija dzerevja, kur cilvēki vairāk vai mazāk dzīvoja vienkopus. Toties tagad atkal ir jaunā tendēce, kas saistīta arī ar lauku skolu slēgšanu - aizvien vairāk iedzīvotāju pārceļas uz mazajām pilsētām.

Tur cilvēkiem vairāk pieejamas aktivitātes. Tādēļ esmu pārliecināts, ka Latgalē tas viss varētu strādāt. Galvenais, lai būtu dzīves perspektīva, lai cilvēks var kaut ko arī nopelnīt, ne tikai sagrabināt sev minimumu. Parasti, kad braucu uz amatierētāru izrādēm, bilde, ko redzu, ir viena un tā pati – sievietes ir ļoti aktīvas, viņām patīk teātris un spēlēt, bet lugās parasti ir arī vīriešu lomas. Un tad viņas visādos veidos cenšas ciema traktoristus un kaimiņus pierunāt darboties. Viņas tos večus vienkārši savāc un atvelk uz teātri. Un tas ir brīnišķīgi. Kas var būt labāk! Latgale man ļoti patīk, cenšos uz turieni ne tikai braukt, bet daļēji arī dzīvot, jo Viļānu pušē man ir arī mājas. Man interesē viss latgaliskais, tādēļ, cik varu, iestājos par to.

Vienā no intervijām teicāt: "Latgaliešus zinu no pirmajām rokām, jo pats esmu viens no viņiem..." Kā tas nākas, ka, būdams 100% rīdzinieks, sevi to mēr dēvējat par latgalieti?

-Būdams 100% rīdzinieks, esmu arī 100% latgalietis. Patiesībā ļoti maz latgaliešu ir tik simtprocēntīgi kā es. Viss ir ļoti vienkārši. Mana mamma dzimusī Latgalē, Vārkavas pagastā starp Preiļiem un Līvāniem. Un tādu latgalu valodu es arī runāju. Vārkavā pavadīju visas vasaras, jo tur man bija vectēvs ar vecomāti. Savukārt mana tēva māte piedzima Pēterburgā – ģimenē, kur māte Doroteja Pičukāne bija latgaliete. Tajā laikā pirms Pirmā pasaules kara daudzi latgalieši devās naudas pelnišanā uz Pēterburgu, kas bija galvenā latgaliešu pilsēta. Tur viņa iepazinās ar poli no rietumbaltkrievijas Maļinovski. Latvijas laikā viņa atgriezās Latvijā un palika Rīgā. Tā bija mana māte, bet mans tēva tēvs ir Juons Kairišs no Raipoles. Starp citu, Kairišs ir latgalisks uzvārds – ir Kairišu dzerevja, Kairišu ezers, un mans vectēvs vienmēr teica, - nēm ar kairo rūku. Kairišs latgaliski nozīmē 'kreisais' vai 'kreilis'. Tādā ziņā mans dēls ir pilnīgs Kairišs, jo viņš ir gan kreilis, gan arī pilnīgs kreisais pēc uzskatiem.

Ar ko Jums pašam asociējas Latgale?

-Tā ir mana dzīve, bez kuras nevaru. Padomju laikos mitinājāmies mazā dzīvokli Rīgā, piecstāvu mājā ar silikāta ķieģeljiem, kas man joprojām nepatīk. Gāju uz skolu - tagadējo Āgenskalna ģimnāziju. Tā kā biju ļoti brīdomīgs cilvēks, skolā nekad neesmu juties ļoti labi, kaut gan skolotāji bija brīnišķīgi un neviens neko sliktu nedarīja. Vienkārši savā ziņā esmu sistēmas pretinieks. Līdz ar to visa mana īstā dzīve notika tikai Zūsmynu dzeraunē. Tur bija tādi tipaži! Visi traktori, dzerajīji bija mani labākie draugi. Un tie trīs mēneši laukos vasarās un pārējās brīvdienās bija tik krāšņi! Atceros, kā braucu lidz Līvāniem ar vilcienu un tālāk ar autobusu. Visapkārt skanēja latgaliešu valoda, tās bija manas spilgtākās atmiņas. Un kur vēl cūku bēres un lauku darbi. Tā bija arī sava veida verdzība, jo vectēvs neaizdomājās, ka viņa meita Rīgā piecas dienas arī strādā. Viņaprāt, tas nebija darbs. Un tad katras brīvdienas viņai bija jābrauc uz laukiem. Mums visiem vajadzēja strādāt, tāpēc varu teikt, ka, sākot ar govju ganišanu, laukos esmu darījis visu.

Daudziem tie laiki uzdzinuši riebumu uz visu dzīvi...

-Tas tiešām nebija viegli. Un tā siena vākšana un kartupeļu lasīšana! Mums, protams, nebija traktora, tādēļ vēl šodien atceros garās vagas, kurām blakus spaini kartupeļiem. Kad

Foto - no "Vaduguns" arhīva

Ists Latgales patriots. Sarunā ar "Vaduguns" žurnālisti Sanitu Karavočiku Dailes teātra mākslinieciskais direktors Viesturs Kairišs vairākkārt uzsvēra, - Latgale ir viņa zeme, bez tās savu dzīvi režisors iedomāties nevar.

man palika 18, jau varēju pateikt, - nē. Kopš tā laika vairs nebraucu uz kartupeļu talkām un tās vairs neciešu... Visu pārējo gan darījam. ļoti skaidri atceros arī ganu gaitas, kad lasiju grāmatas brīvā dabā, jo diena kaut kā bija jānosit. Protams, negribējās iet ganos, bet nācās.

Par latgaliešu valodu runājot. Vēl pirms gadiem 25 lielākā daļa studētu, dodoties uz augstskolām Rīgā, centās neaīsišķi vietu, no kuras nākuši. Viņus nodeva vien akcents... Šķiet, pēdējos gados situācija krietni mainījusies. Arvien vairāk dzirdam par latgaliešu mūzikas grupām, dzejnieki latgaliski sacer dzēju un izdod grāmatas. Par ko tas liecina?

-Pats to nepiedzivoju, jo gan Rīgā, gan Latgalē vienmēr esmu juties kā zivs ūdenī. Taču zinu, ka tāda problēma pastāvēja. Tas liecina par to, ka Latvija ir ļoti provinciāla valsts, jo akcents ir gan Vācijā, gan Itālijā. Katrs runā savā dialekta, un tā ir vērtība. Jā, tolaik daudzi jaunieši kaunējās no latgaliskās izcelsmes, bet tā bija valsts politika, tendēta uz vienādu domāšanu un valodu. Patiesībā Latgale vēsturisku iemeslu dēļ bija attīstījusies atstatu pārējai Latvijai, bet 1918.gadā nolēma apvienoties. Tobrīd neviens pat nevarēja iedomāties, ka valsts ar vienu pilsētu, ir ļoti liela kļūda. Svarīgi, lai cilvēks, dzīvojot Balvos, zinātu, kas ir tā vērtība, kāpēc tur ir tik forši. Ir brīnišķīgi, ka šī ir vieta, kur skan latgaliešu valoda, vieta, kur varam komunicēt. Man tas noteikti būtu iemesls braukt uz Latgali un dzīvot. Man tas patik. Nevaru paredzēt, kāda kam ir nākotne, bet tam, lai Latgalei būtu sava nākotne, veltu daļu sava laika. Tāpat domāju gan par teātra spēlēšanu latgaliski, gan filmās lietoju latgaliešu valodu. Un arī dzīvoju Latgalē, jo man tas ir ļoti svarīgi. Ja Latvijas valsts pati apjēgtu, ka tas ir svarīgi, ka tas ir viens no instrumentiem arī cīņai pret Krievijas ietekmi Latgalē, tad, protams, būtu daudz pārdomu. Jebkurā gadījumā es turpināšu darīt un negausties. Ja tā kļūs par saprotamāku lietu visiem, tad darišu vēl vairāk.

Kādēļ Latgalē viss notiek lēnāk nekā citur? Pie vāinas cilvēku kūtrums?

-Nē, mums jāsaprot, ka Latgale piedzīvojusi 50 gadu drukas aizliegumi un 50 gadus dzimtbūšanas. Divreiz pa 50 gadiem nozīmē tikai vienu - mums jau vēsturiski iekodēta šī atpalicība, un tas ir ļoti būtiski. Turklat Latgale ir vienīgā kultūrvēsturiskā zeme Latvijā, kurai nav robežu ar Rīgas republiku, jo gan Kurzemei, gan Zemgalei, gan Vidzemei ir.

* Turpinājums 11.lpp.

Remontdarbus plānots pabeigt maija beigās

Sāksies darbi Lauku un Jaunatnes ielās

Foto - A.Ločmelis

Balvu novada pašvaldība informē, ka jau šonedēļ sāksies Lauku un Jaunatnes ielu remontdarbi Balvos.

Lauku ielā notiks ielas pirmā posma pārbūve 350 metru garumā – no Stacijas un Lauku ielas krustojuma līdz adresei "Lauku iela 28". "Pārbūvē ietverta daļēja (problemātisko) sadzīves kanalizācijas un centralizētā ūdensvada komunikāciju nomaiņa un asfalta seguma nomaiņa, kā arī no-

vadgrāvju sakārtošana. Būvdarbu izpildītājs ir SIA "Rubate". Līgums par būvniecību ar SIA "Rubate" noslēgts par summu EUR 184 368,71. Līguma termiņš ir līdz 2021.gada 22.oktobrim. Arī Jaunatnes ielā (posmā no 0. līdz 0,677.kilometram) tiks nomainīts ielas segums un sakārtota ūdens atvade.

Lauku iela. Balvu novada pašvaldība informē, ka par atlīkušā Lauku ielas posma remontdarbiem šobrīd norisinās iepirkums par projektēšanu. Jāpiebilst, ka, 14 Balvu novada domes deputātiem balsojot 'par' ('pret' un 'atturas' nebija), Lauku ielas pirmā posma pārbūvei tika noteikts ķēmt vidējā termiņa aizņēmumu EUR 140 999 apmērā uz desmit gadiem no Valsts kases ar noteikto gada procentu likmi, sadalot izmaksu pa gadiem – 2020.gadā EUR 42 300, 2021.gadā – EUR 98 699. Aizņēmuma pamatsummas atmaksu noteikts veikt no 2022.gada marta līdz 2031.gada decembrim (ieskaitot). Aizņēmuma atmaksas garantēta ar Balvu novada pašvaldības budžetu. Tāpat jāpiebilst, ka aptuveni 40000 euro starpību starp noslēgto līgumu ar SIA "Rubate" (EUR 184 368,71) un aizņēmuma summu (EUR 140 999) veido pašvaldības finansējums jeb no valsts mērķdotācijām ceļu uzturēšanai saņemtā nauda.

Jaunatnes ielas seguma atjaunošanas būvdarbu izmaksas ir EUR 125 238,98. Darbus veiks SIA "Krustpils". Plānots, ka remontdarbi tiks pabeigti nākamā gada maijā. **Saistībā ar būvdarbiem minētajās ielās ir paredzēti satiksmes ierobežojumi, tādēļ lūdzam būt iecietīgiem un saprotīgiem,**" informē pašvaldība.

Lasītāji jautā

Kad beidzot labos tiltu?

Iedzīvotāji jautā, kad beidzot tiks labots tilts pār Vārnienas upi Rugāju novada Medņos?

"Cik ilgi attēlā redzamās karikatūras – plastmasas drošības barjeras - stāvēs uz Medņu tilta ceļā Balvi – Kapūne? Tās normālu tilta margu vietā nostāvējušas jau trīs gadus! Vai tad tiešām tilts nav atzīts par bīstamu? Tilta vienā malā nav vairāk kā puses margu, bet pretējā tilta mala ir nozogota, lai pa turieni nepārvietotos gājēji. Vai eksperti trīs gadu laikā nav bijuši uz tilta, lai novērtētu tā tehnisko stāvokli, vai arī šis tilts viņiem šķiet vēl jauns un pietiekami labā kārtībā? Citviet tilti ir krieti labākā stāvoklī, bet tos jau rekonstruē. Kurā gadā plānots remontēt tiltu Medņos? Vai arī tuvākajā laikā remontdarbi nav plānoti, jo pa to nav jāpārvietojas ekspertiem un kabatā allaž ir atruna, ka pēc Ministru kabineta noteikumiem tiltam vēl nav nekādas vaines, un arī līdzekļu ir tik, cik to ir?" jautā iedzīvotāji.

VAS "Latvijas valsts ceļi" (LVC) Komunikācijas daļā informēja, ka ir izsludināts iepirkums šī tilta projektēšanai. **Jauna tilta būvniecība plānotā 2022.gadā.** Tikmēr noslēgts būvdarbu līgums par vēl piecu tiltu konstruktīvo elementu un brauktuves atjaunošanu Latgalē, tajā skaitā uz tiltiem pār Iču (39,2.km) uz Rēzeknes un Balvu novadu robežas un Vārnieni (59,8.km) un Bolupi (65,28.km) Rugāju novadā uz autoceļa Rēzekne - Gulbene. "Šoruden darbi uzsākti uz tiltiem pār Vārnieni un Bolupi. Savukārt uz pārējiem tiltiem tie tiks uzsākti atbilstoši laika apstākļos pavasarī. Patlaban Bolupes tilta pieejās noteikts ātruma ierobežojums 70 un 50 km/h. Visiem šiem tiltiem ir paredzēta seguma dilumkārtas atjaunošana un betona konstrukciju bojājumu novēršana. Līgums noslēgts ar SIA "8CBR" par kopējo līgumcenu 321,5 tūkstoši eiro (ar PVN), ko sedz no valsts budžeta līdzekļiem," informē LVC.

Foto - A.Kirsanovs

Tilts pār Vārnieni Medņos. Ikdienā, ar automašīnu pārbraucot pāri tiltam un tam ļoti nepievēršot uzmanību, tā bēdīgais tehniskais stāvoklis varbūt arī nav tik ļoti pamanāms. Citādāk ir, ja tiltu no visiem skatupunktiem aplūko vērigāk.

Aktuāli

Valsts policija atgādina!

Lai informētu autovadītājus, Valsts policija atgādina par jauno Administratīvās atbildības likumu un tā grozījumiem Ceļu satiksmes likumā, kas stājās spēkā šī gada 1.jūlijā un attiecas, piemēram, uz automašīnu obligāto apdrošināšanu un ne tikai.

Prot, Ceļu satiksmes likuma 71.panta 2.daļa (par tāda transportlīdzekļa izmantošanu ceļu satiksmē, par kuru nav veikta tā īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana, - plemēro naudas sodu)

Protī, Ceļu satiksmes likuma 71.panta 2.daļa (par tāda transportlīdzekļa izmantošanu ceļu satiksmē, par kuru nav veikta tā īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana – OCTA) paredz: ja ar jūsu transportlīdzekli, kuram nav iegādāta OCTA, brauc cita persona, sodu saņem šoferis no 85 līdz 120 eiro un papildus sodu saņem arī automašīnas turētājs vai īpašnieks - no 350 līdz 650 eiro. Tāpat Valsts policija atgādina, ka ar šī gada 1.jūliju sods mopēda vadītājam bez transportlīdzekļu vadīšanas tiesībām ir no 280 līdz 570 eiro (agrāk bija brīdinājums vai sods līdz 30 eiro). Savukārt mopēda vadīšana alkohola reibumā, atkarībā no promiļu daudzuma, pielīdzināma automašīnas vadīšanai dzērumā, kad maksimālais sods ir (ja transportlīdzeklis vadīts virs 1,5 promiļu alkohola reibumā) 1200 līdz 2000 eiro un tiesību atņemšana uz pieciem gadiem (agrāk mopēdu vadītājiem maksimālais sods bija 170 eiro un tiesības neatņēma). "Ar mopēdu visi izdarītie pārkāpumi pielīdzināmi pārkāpumiem, kas izdarīti ar automašīnām!" uzsver Valsts policija.

Ceļu satiksmes likuma 71.panta 2.daļa

Par tāda transportlīdzekļa izmantošanu ceļu satiksmē, par kuru nav veikta tā īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana, - plemēro naudas sodu						
mopēda	cita transportlīdzekļa	kravas automobilā, kura pilna masa pārsniedz 12 tonnas;	autobusa, kura pilna masa pārsniedz 12 tonnas;	cita transportlīdzekļa	Tirdzniecības uzņēmumam(komersantam), ja transportlīdzeklis <u>nodots tirdzniecībā</u> ,	
vedītājam no 6-11 naudas soda vienībām, (30-55 euro),	vadītājam – no 17-24 naudas soda vienībām, (85-120 euro)	īpašniekam (vadītājam, turētājam) fiziskajai vai juridiskajai personal – no 80-140 naudas soda vienībām, (400-700 euro),	īpašniekam (vadītājam, turētājam) fiziskajai vai juridiskajai personal – no 70-130 naudas soda vienībām, (350-650 euro),		fiziskajai vai juridiskajai personal – no 70-130 naudas soda vienībām, (350-650 euro).	

Lappusi sagatavoja A.Ločmelis

Jaunākie žurnālu numuri

Citādā Pasaule

🕒 Kā pasargāt sevi duļķainā laikmetā. Cilvēki vienmēr ir skauduši, neieredzējuši, iekārojuši, vēlējuši citiem jaunu, un tas ir saistīts ar alkatību un egoismu. Var teikt, ka velns trako un trakos vēl četrus gadus," teic Sanita Petere, kuru jaudis dēvē par balto raganu.

🕒 Atvadas no bailēm. Kad esam atvadījušies no savām daudzajām negatīvajām emocijām, šķiet, ka varam atslābt, brīvi ieelpot un pāriet pie svarīgākiem dzīves uzdevumiem. Tomēr vēl mazliet par agru priecāties - diezin vai spēsim veidot savu dzīvi, ja mums būs bail no tās...

🕒 401.reisa spoki. Pirms gandrīz 50 gadiem Floridā notika viena no noslēpumainākajām lidmašīnu katastrofām aviācijas vēsturē. Tās faktiskais cēlonis - izdegusi signāllampiņa - bija gandrīz smiekligšs, ja vien nebūtu izraisījis traģēdiju. Tomēr visvairāk pārsteidz šīs avārijas sekas mistiskajā plānā - šķiet, bojāgājušo pilotu gari ilgi nespēja sev piedot šādu kļūdu, jo bieži spokojās citās lidmašīnās.

🕒 Druīdu svētvietas un astrālie portāli. Anglijas dienvidos atrodas spēcīgākās enerģētiskās vietas Eiropā. Tā vismaz apgalvo ne viens vien ezotēriķis. Tūkstošiem gadu senās cilvēku rokām veidotās kulta būvēs pulcējušies seno keltu priesteri, kā arī pavisam nesen viesojušies citplanētieši, un atnācēju vizīti dokumentējīs kāds vietējais policists.

🕒 Apskaidrība bambusa flautas skaņās. Iespējams, budisma visnoslēpumainākā skola no mūsu ēras 13. līdz 19.gadsimtam pastāvēja Japānā. Tās nosaukums bija Fūk-šū jeb Fūk-dzen. Šīs skolas sekotāji ticēja, ka vistiešākais un efektīvākais ceļš uz budas mācībā sludināto apziņas apskaidrību paveicams ar mūzikas palīdzību.

🕒 Eduarda Smilga mistērijas. Smilga bibliotēkā bijis daudz grāmatu par jogu, telepātiju un okultismu. Turklat tās, spriezot pēc atzīmēm uz lappušu malām, režisors arī cītīgi lasījis.

Ilustrētā Zinātne

🕒 Mikroskopisks karš izšķir tavu nākotni. Bakterijas cilvēka iekšienē cīnās ar indīgām adatām vai smacēšanu, un tad, ja uzvar kaitīgie mikroorganismi, tu vari saslimt ar vēzi vai Alcheimera slimību. Savukārt zinātnieki pūlas atbruņot tava organismā jaunākos ienaidniekus.

🕒 Fizīki sasmalcina atomu. Kaut arī vārds 'atoms' nozīmē - nedalāms, fizīki ir to sašķeluši vēl sīkākās daļīņas. Viņi strādā, lai rūpīgi izpētītu visas Visuma sīkdaļījas - no protonos esošajiem kvarkiem līdz miljardiem neitrino, kas patlaban traucas caur tavu ķermenī.

🕒 Galaktikas vēsture ir rakstīta putekļos. Mikroskopiski putekļi virmo Pienā Ceļa galaktikā un tukšumā starp galaktikām. Ne Saule, ne Zeme nebūtu radušās, ka nebūtu putekļu. Nesen zinātnieki pirmoreiz atklāja putekļu daļīņas, kas ir krieti senākas par Saules sistēmu.

🕒 Mikroskopiskā pasaule ir milzīga. Lielākā daļa pasaules ar aci nav saskatāma. Robeža tam, ko varam saredzēt, ir apmēram 26 000 nanometru jeb 0,026 milimetri. Tas ir kā 26 000 glikozes molekulu. Taču mikroskopu paver mums ieskatu milzīgajā sīkajā pasaule, laujot izpētīt šūnas, vīrusu daļīņas un molekulās, no kurām viss sastāv.

🕒 Mikropasaules mazie fotobrūnumi. Flora un fauna iegūst pārsteidzošas formas, kad tās apskata mikroskopā palielinājumā. Vai vari iedomāties, kas redzams attēlos?

🕒 Miniraķetes pārspēj lielās māsas. Garumā un svarā tās daudzākārt atpaliek no kosmonautikas milzenēm. Bet, kad ir jāpēta atmosfēras slāni, kuriem lielās raķetes izbrāžas cauri, miniraķetes ir īpaši noderīgas. Pēdējos gados tās tiek ražotas vēl nepieredzētā daudzumā.

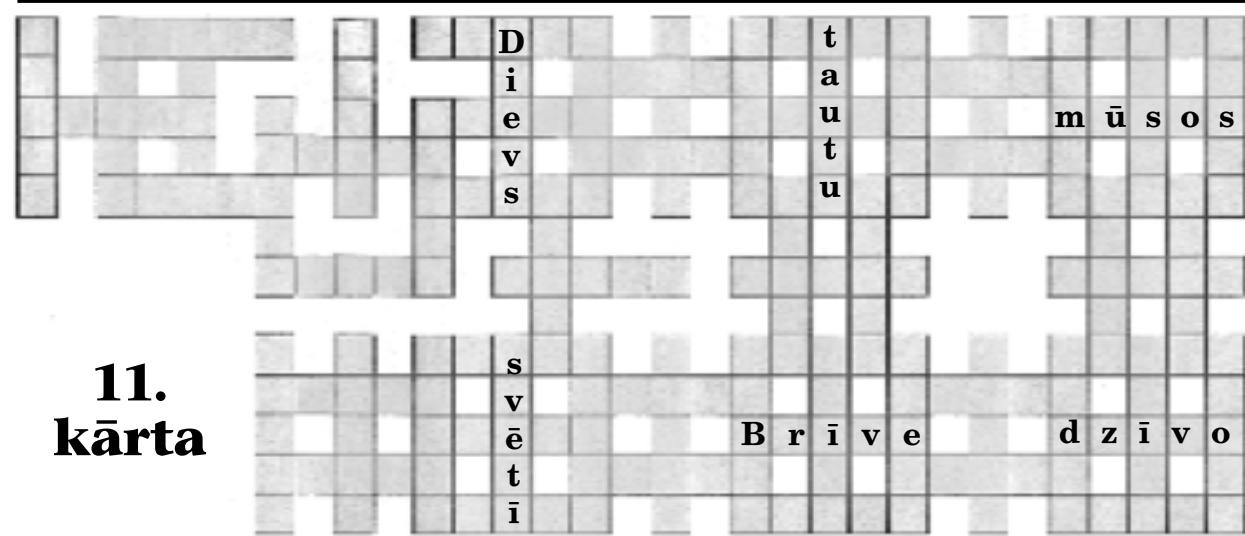
🕒 Dzīvnieku pasaule mazie ir tie stiprākie. Vabole pārvieto 1141 reizi par sevi lielāku masu, cikādes aizlec 117 reižu par sevi lielāku attālumu, un ūdenī mītoša kukaiņa dzimumloceklis saceļ lielāku troksni nekā motocikls. Ja cilvēks spētu pārņemt sīko dzīvnieku spējas, mēs varētu pārlēkt pāri Brīvības statujai Nujorkā un radīt melnos caurumus.

🕒 Tu nespēj domāt loģiski. Smadzenes var dēvēt par vissarežītāko "datoru" pasaule, bet tavi lēmumi tik un tā ir emociju vadīti. Tas skaidrojams ar faktu, ka smadzenes ir ieprogrammētas spriestspēju upurēt par labu ātrumam. Turklat tās nelabprāt pieļauj viedokļa maiņu.

🕒 Atklājumi pasaule. Milzu ledājs kūst no apakšas. Vaļhaizivis dzīvo garu mūžu. Kvazāri sagrauj paši savas galaktikas.

Magiskie vārdi

Uzdevums: visus maģiskos vārdus ierakstīt krustvārdu mīklai līdzīgā tabulā. Uzvarētāju gaida pārsteiguma balva.

**11.
kārtā**

Aktus – asaka – aukle – birze – divus – domas – ieber – iesit – Ināra – kadrs – kaiju – kalps – kapos – katrs – kauli – kauns – kodes – krāsu – kurus – laiks – laime – laukā – lauks – linus – līķas – jaunu – masas – masēt – mastā – meklē – melis – mikla – piere – piles – pilis – pilno – plīvo – raida – Raivo – rauda – rinda – rosme – samts – sauca – sauks – siena – siers – sistī – skaļā – skola – slota – stabi – stars – stepi – stīvs – taisa – tiesa – tinte – trako – traks – trepe – trīci – veste

Jūsu atbildes tiek gaidītas "Vaduguns" redakcijā, Teātra ielā 8, līdz 10.decembrim.

Maģisko vārdu mīklu atrisināja: G.Amantovs, L.Krilova, J.Pošeika, St.Lazdiņš, Z.Pulča (Balvi), I.Homko (Medņeva), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), G.Trusova (Kuprava), L.Markova (Briečuciema pagasts), A.Mičule (Tilža), D.Zelča (Krišjānu pagasts).

10.kārtā veiksme uzsmaidīja GUNTAI TRUSOVAI no Kupravas. Pēc balvas griezties redakcijā (līdzi nemit personu apliecinōšu dokumentu).

Foto konkurss

Katra mēneša labākās fotogrāfijas autors saņems balvu. Fotogrāfijas var iesūtīt pa pastu – Balvi, Teātra ielā 8, LV-4501, vai elektroniski – vaduguns@apollo.lv. Pie foto obligāti norādāms vārds, uzvārds (vēlams - tālrūnis).

Celā uz saulrietu. Iesūtīja Ilvars Vizulis.

Lapkritis. Iesūtīja Rūdolfs Kozlovs.

Fotogrāfi. Iesūtīja Dace Teilāne no Balviem.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Intervija

Rīdzinieks ar simtprocentīgu latgalieša gēnu

* Sākums 8.lpp.

Vajadzētu lielāku atbalstu no valsts?

-Atbalstu, jā, bet jautājums, - kurās jomās. Piemēram, Alaskā dzīvojošajiem no valsts ir kaut kādi ekonomiskie instrumenti un palīdzība. Nezinu, vai būtu pareizi, ja Latgalē vienkārši par to, ka tu tur dzīvo un strādā, maksātu tūkstoti eiro. Šobrīd jāizmanto *kovids*, jo daudzi sapratuši, ka dzīvot Rīgā nav nemaz tik labi. Ir internets, jāattīsta tas. Arī es martā ar visu ģimeni pārcēlos uz savām mājām pie Viļāniem. Super! Biju pārlaimīgs. Visi muka projām, bet tagad to vairs tik daudz nedara, jo mēģina sadzīvot. Protams, laukos vide ir daudz harmoniskāka. Dzīve Rīgā daudziem vienkārši nav piemērota, bet veselība, tai skaitā garīga, ir ļoti svarīga. Runa ir par dzīves kvalitāti, kas laukos ar visiem eko *šmeķo* produktiem ir daudz labāka. Vienīgi tikšana uz turieni varēja būt labāka. Manuprāt, šobrīd jābūt fleksiblīem un jāsprot, ka *kovids* ir iespēja. Varbūt tas ir Latgales absolūtās attīstības laiks?

Atriežoties pie latgaliešu valodas – ikdienā tā izskan arvien biežāk, bet ir problēmas ar rakstu valodu. Kā panākt līdzsvaru starp sarunvalodu un rakstu valodu?

-Panākt var tikai vienā veidā, tāpat kā panākt vienu integrētu sabiedrību. Tā ir izglītības sistēma. Latgalē obligāti būtu jāmāca latgaliešu rakstu valoda. Es rakstu latgaliski, un man šo iespēju pavēra tieši internets. Turklat latgaliešu inteligences vidē baltiski neviens neraksta, komunikācija notiek tikai latgaliski. To darot, es lēnām apgūstu arī rakstību. Latgaliešu valoda ir ļoti dažāda, bet latgaliešu rakstu valoda vairāk balstīta uz viduslatgales dialektu. Man galvenais, lai visi latgalieši var saprasties un rakstīt. Vai bērns pieaugot šo valodu lietos pēc tam, tā ir viņa izvēle. Bet prasmes un pamatzināšanas jau ir vērtība. Latgaliešu valoda laukos pastāv, un tur jau ir tas valodas fenomens, ka viņa izdzīvo, lai kā to betonētu zemē. Tas ir tas vērtīgākais. Svarīgi ir arī vietvārdū uzraksti. Man personīgi daudz labāk patiktu iebraulti pilsētā Bolvi, nekā Balvi. Vienkārši jāmaina priekšstati.

Šogad janvārī pirmizrādi piedzīvoja Jūsu filma "Pijsāta pi upes", kas aiz "Boņuka" ir otrā filma latgaliešu valodā. Nemāca bažas, ka latgaliešu valoda aizbiedēs daļu skatītāju un nesasniegis paredzēto auditoriju?

-Māca visus, jo īpaši producentu, kurš bija satraucies par šo jautājumu. Kad nonācām līdz latgaliešu valodai, sapratu, ka tā padara filmu arī mākslinieciski savādāku. Manuprāt, šis bažas nepiepildījās. Ja filma būtu latviešu valodā, varbūt arī būtu kāds tūkstotis skatītāju vairāk, bet no tā noteikti nekļūtu labāka. Varbūt sarežģītākam cilvēkam kaut kur Kurzemē ir problēma ar valodu, bet, ja cilvēks ir atvērts, viņš izbauda. Tad ir kaifs.

Kā mūspuses cilvēki nokļuva Jūsu filmā? Tā bija apzināta izvēle vai kādam arī veiksmes stāsts?

-Meklēju visādus aktierus un zināju, ka Baltinavā ir Imants Slišāns, kurš spēlējis Ontonu. Imants ir viens no latgaliešu aktīvistiem, ar kuriem darbojos kopā. Taču aktierus tāpēc, ka pazistu, es neizvēlos. Imantam piemīt aktieriskais talants, kaut kā uzreiz sapratu, ka viņam vajadzētu spēlēt. Gribēju arī kādu no neprofesionāļiem, un atradu Dāvi Suharevski no Bikovas Gaigalavā. Lai arī viņš darbojas improvizācijas teātrī, vienalga nav profesionāls aktieris.

Viņam tas bija veiksmes stāsts?

-Nofilmēties vienmēr ir forši. Kāda tur veiksme, nezinu. Ko viņš dzīvē darīs un kāda būs viņa profesija, tas ir cits jautājums. Bet nofilmējoties ir ko parādīt un pastāstīt par sevi.

Kāda ir latgalieša daba?

-Latgalieša daba nav remdena, viņa ir diezgan traka. Starp baltiešiem vienmēr esmu juties kā ar citu mentalitāti un ekspresiju. Ir savādāki tie latgalieši, un raksturiņš viņiem arī ir. Tas ir tāpat kā ukraiņi, kuri atšķiras no krieviem. Un vēl humors, jo latgaliešu valoda bez tā nepastāv. Valoda ieteikmē domāšanu. Ja latviešu literārā valoda ir kā Daugava – lēna, mierīga un plūst skaista, tad latgaliešu vienmēr ir čalojoša un strauja. Runājot par šo, vienmēr stāstu kādu piemēru. Ja svešniekiem pajautāsi, kā aiziet uz veikalu, latvietis teiks, - pa labi, tad pa kreisi, bet latgalietis pajautās, – *a dēl kam tev veikals, šķabsu pierksi?* Tā ir milzīga atšķirība, un es to vienmēr esmu izjutis. Vēl latgaliešiem ir atvērta sirds, kas ir ļoti svarīgi. Latgalieti kā īpaši ļaundari ar slepeniem nodomiem nevaru iedomāties, kaut gan, protams, cilvēki ir dažādi – ir gan ļaundari, gan labdari. Un, neskatoties ne uz ko, viņos ir kaut kāds spīts un stūrgalvība.

Jūsu sieva kādā intervijā teikusi, ka Jums abiem ieplānotā tāda kā Raiņa dzīve – uz aptuveni 300 gadiem, jo tik daudz kas vēl jāizdara. Tiešām tik daudz plānu?

-Ir daudz, tiešām. Lēnām virzos no viena darba uz otru. Tagad strādāju pie milzīgas izrādes "Smilģis", tūliņ jāķeras pie filmas "Janvāris", kas būs par barikādēm, par 1991.gadu. Ir vēl dažādas nerealizētas vecās iecerēs.

Kur idejas rodas? Varbūt tur - tai pilsētā pie upes, kur Jums ir lauku māja?

-Patiešām, tikai tur strādāju pie idejām, bet Rīgā tās realizēju. Skaidrs, ka, aizbraucot uz Latgali, esmu tukšs. Pastaigāju vienu dienu, otru un tad piepildos atkal. Man vajag tukšumu un klusumu, cilvēkus apkārt negribu.

Pats runājat latgaliski. Kā ar pārējiem ģimenē - sieva un bērni arī prot?

-Sievā Ieva runā, dēls Georgs, kuram 17 – arī, Gertrūdi, kurai ir 12 gadi, pat esmu sūtījis nedaudz mācīties. Visi runājam latgaliski, bet dēls man ir ļoti liels Latgales patriots. Viļānos dzīvo Maruta Latkovska, sūtīju ģimeni pie viņas pamācīties rakstu valodu. Uz māciņos visi ir slinki, tur šaubu nav, bet galvenais ir kaut ko darīt.

Par aktiermākslu runājot, - jebkurš cilvēks var būt aktieris?

-Nē, jebkurš nevar, tikai latgalieši (smejas). Es nezinu. Aktieris – tā ir īpaša iekšēja nepieciešamība izpausties tādā veidā. Man personīgi nekas tāds nepiemiņ. Man patīk strādāt ar aktieriem – tas ir manas dzīves pamatdarbs, bet nekad neaizdomājos, kāpēc katrs no šiem cilvēkiem kļūvis par aktieri, jo tāpat to izskaidrot nevar. Acīmredzot tas viņiem vajadzīgs, tā ir iekšēja nepieciešamība, spējas un talants. ļoti daudzi grib kļūt par aktieriem, bet ne visi par tādiem kļūst. Turklat gribētāju vienmēr ir vairāk nekā varētāju. Aktieris – tās ir īpašas dotības, bet arī bez dabiskajām dotībām nevar kļūt par aktieri.

Mūsdienās viegli ar kaut ko pārsteigt pasauli?

-Nezinu, es necenšos to darīt. Man liekas, ja tu domā, kā pārsteigt pasauli, tas ir diezgan sarežģīti un varbūt pat

Foto - no "Vaduguns" arhīva

Pārsteigt var joprojām. "Vai mūsdienās viegli ar kaut ko pārsteigt pasauli? Nezinu, es necenšos to darīt. Man šķiet, ka tu domā, kā pārsteigt pasauli, tas ir diezgan grūti un pat neiespējami, bet mākslā svarīgākais ir, ka tu kaut kā pārsteidz. Savādāk jau neviens neskatīsies un neinteresēsies par tevi. Ideju man ir ļoti daudz, bet vai tās ir īstas, tas jau ir cits jautājums. To parāda laiks," ir pārliecināts režisors.

neiespējami, bet mākslā svarīgākais ir, ka tu kaut kā pārsteidz. Savādāk jau neviens neskatīsies un neinteresēsies par tevi. Pārsteigt joprojām var. Jādomā par kaut kādām idejām, kas svarīgas. Ideju man ir ļoti daudz, bet vai tās ir īstas, tas jau ir cits jautājums. To parāda laiks.

Jums kā režisoram Latvijā ir iespēja realizēties pilnībā un īstenot idejas, kas šķiet svarīgas?

-Nezinu, priekš kino man nevajag miljonus – bojevikus netais. Drīzumā ķeršos pie trešās lielās filmas - atkal ir trīs valstu sadarbība, atkal ES fondi, un tas viss izskatās ļoti reāli - grēks sūdzēties. Tā būs filma par janvāri, barikāžu mēnesi, mazliet personiskais stāsts no jaunieša viedokļa par šiem vēsturiskajiem un Latvijai tik izšķirošajiem notikumiem, bet no cita skatu punkta.

Kā Jūs sadzīvojat ar kritiku. To nemat vērā?

-Nemu vērā, jo nav citas iespējas. Kādreiz likās, ka mani neviens nesaprot, iešu projām un darišu ko citu. Bet ar kritiku ir jāsadzīvo. Ja tā tevi nenogalina, tad tu no tās paņemsi kaut ko labu. Šobrīd vēl ir sociālie tīkli, kuros iespējas kritizēt vairāk. Ja kritika nenogalina, tā padara tevi tikai stiprāku. Kritikā ir jāieklausās, jo tur vienmēr ir arī kāds racionālais grauds, bet es jau sen esmu sapratis, ka ne tādēļ nodarbojos ar šo profesiju. Kritikas gadījumā ir tikai viens līdzeklis – ir forši, ka tā ir laba, un mazāk forši, ka tā ir slikta. Bet abos gadījumos tam nav nozīmes.

Informē VID

Vienkāršo elektronisko pakalpojumu saņemšanas procesu

Valsts ieņemumu dienests turpina vienkāršot elektronisko pakalpojumu saņemšanas procesu. Turpmāk arī speciālās atļaujas (licences) alkoholisku dzērienu, tabakas izstrādājumu un naftas produktu vairumtirdzniecībai varēs saņemt, aizpildot elektronisko veidlapu.

Rūpejoties par to, lai digitalajā vidē komunikācija ar Valsts ieņemumu dienestu (VID) būtu ērta un e-pakalpojumi pēc iespējas vienkārši, ir ieviests jauns strukturēts dokuments "Izziņa par tiesībām iegādāties iezīmētos (markētos) naftas produktus juridiskām un fiziskām personām".

Izziņa par tiesībām iegādāties iezīmētos (markētos) naftas produktus juridiskām un fiziskām personām dod tiesības iegādāties naftas produktus ar samazinātu akcīzes nodokļu likmi vai atbrīvojumu no nodokļa izmantošanai siltuma

iegūvei apkurē vai siltuma energētikas iegūvei produkcijas ražošanas (pārstrādes) tehnoloģiskajā procesā, vai elektroenerģijas ražošanai, vai izmantošanai kombinētajās iekārtās, kas ražo elektroenerģiju un siltumenerģiju.

Tagad izziņu var iegūt, aizpildot elektronisko veidlapu. Turklat, lai vienkāršotu iesnieguma sagatavošanu un nepieciešamā naftas produktu apjomu aprēķināšanu, elektroniskajā dokumentā jau ir iestrādāta aprēķina formula, līdz ar to, ievadot datus, nepieciešamais naftas produktu daudzums tiek aprēķināts automātiski.

Līdz šim iesniegums licences saņemšanai vai pārreģistrācijai bija jāaizpilda manuāli un kā pielikums kopā ar citiem dokumentiem jāiesniedz elektroniskajā deklarēšanas sistēmā (EDS). Tagad licenci var iegūt vai pārreģistrēt, aizpildot elektronisko veidlapu. Elektroniskā veidlapa ievērojami vienkāršo e-pakalpojuma saņemšanu.

Aicinām uzņēmējus, kuru izvēlētajam darbības veidam nepieciešama kāda no minētajām licencēm, izmantot jaunos, strukturētos dokumentus:

"Licence alkoholisku dzērienu vairumtirdzniecībai" (VT);
"Licence tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai" (TV);
"Licence naftas produktu vairumtirdzniecībai" (BV).

Papildu informācija ir atrodama VID interneta vietnes sadaļā: Nodokļi/Akcīzes nodoklis /Informatīvie un metodiskie materiāli/"Speciālās atļaujas (licences) izsniegšana un pārreģistrācija".

Jautājumu vai neskaidrību gadījumā iedzīvotāji var zvanīt uz VID Konsultatīvo tālrundi 67120000 vai uzdot savu jautājumu rakstiski VID EDS sadaļā "Sarakste ar VID". Svarīgi, ka, zvanot uz VID Konsultatīvo tālrundi 67120000, ikviens var saņemt arī personificētu konsultāciju, ja vien zvanot pieslēdzas VID EDS un nosauc tur redzamo kodu.

Apsveikumi

Tās zvaigznēs tālajās, kas pilda debess telpu,
Uz mūžiem ierakstīts Jūsu dzīves stāsts,
Ar ziedu smaržu, mežu skurbo elpu
Pār gadiem nodzīvotiem pāršalc vēju glāsts.

(L.Sāgumeža-Nāgele)

Vissiltākie, vismīļākie sveiceni mūsu dziedātājām
Irēnai Keišai un Valentīnai Keišai
skaistajās jubilejās!
Upītes etnogrāfiskā ansambļa sievas

Trīs baltas patiesības iet pa gadu takām,
Ir pirmā labestība - katrā vārdā, ko viens
otram sakām,
Tai blakus godīgums - kam jāvalda
starp mums,

Un, ja vēl pienākums šiem diviem mērķiem
līdzi iet,

Tad citas laimes nevēlēt!

Sirsniņi sveicam **Vitāliju Pujatu** dzimšanas dienā!
Mīlo vectē! Tev ir viss, mēs Tev vēlam tikai labu veselību
un stiprus nervus, pārdzīvot šo dīvaino laiku un
priecāties par katra jaunu dienu. Možu garu un jaukus
svētkus jums visiem!

Lelde, Raitis un mēs - visi pārējie

Sirsniņi sveicu **Aleksandru Sņegovu**
vārdadienā!

Šeila

Paldies

KUPRAVAS PAGASTA IEDZĪVOTĀJI izsaka lielu
pateicību pasta darbinieci MELITAI MARTINOVAI par
uzmanību, atsaucību, labsirdīgu un godīgu attieksmi pret
iedzīvotājiem. 47 darba gadu laikā Melita sevi pierādīja kā
augsti profesionālu un godprātīgu darbinieci. **PALDIES!**

Vēlam veselību, laimi un visu to labāko.

Loti mīli un sirsniņi pateicos Rugāju jautkā kora dziedātājiem, dirigēntei
Ingūnai, Rugāju novada domei, domes priekšsēdētāji Sandrai Kapteinei,
izpildītorei Dainai Tutiņai, Kultūras nodalas vadītāji Guntai, kultūras
darbiniekam, Rugāju vidusskolas skolotāju
kollektīvam, bijušajām kolēģēm Upmalas sākumskolā,
loti pateicos Pērkonu ģimenei, pateicos Ainai,
Marcjanai, Anitai, Andrim, Romānu, Anckinu ģimenēm,
Valijai, Daigai, Reginai, Agitai, Aigaram, Maigai, Astridai,
Rēzijai, saviem tuvākajiem un visiem, kuri mani
sveica 90 gadu jubilejā.

PĒTERIS SUDAROVS

Turpinās preses abonēšana

Šī gada decembrim un

2021.gadam!

Gaidām **REDAKCIJĀ**, Teātra ielā 8, Balvos

no plkst. 8.00 līdz 16.00.

Ikvienam ir iespēja īsi un
konkrēti pateikt patiesības kādam
labvēlim, sponsoram,
atbalstītājam, palīgam. Dārgi
tas nemaksās - tikai 3 eiro par
25 vārdiem.
Jo šie ir "Pateicības vārdi".

Purvīnu kapu vecākā
un piederīgie saka
paldies Filipam
Davidovičam, Ivetai
Sockai-Puisānei,
Gundaram Daukstam,
Arnim Zelčam par
palidzību.

